

Foreningen AP Pension f.m.b.a.

Østbanegade 135, 2100 København Ø

CVR 19382583

Årsrapport 2017 **98. regnskabsår**

**Godkendt på foreningens generalforsamling
den 25. april 2018**

Dirigent

Navn:

Indholdsfortegnelse

AP Pensions afkast og kundeloyalitet igen i top i 2017.....	2
Foreningsoplysninger	3
Ledelsesberetning for koncernen	4
Kundernes pensionselskab	4
Koncernstruktur	6
Femårsoversigt koncernen	7
Regnskabsresultatet 2017	8
Livsforsikringshensættelser	9
Retssag rejst af tidligere FSP-medlemmer	10
Risikostyring og kapitalforhold	10
Fordeling af årets bonus.....	11
Forrentning af egenkapitalen	12
Investeringer.....	13
Andre forhold	17
Andre forretningsområder	18
Ledelsespåtegning	19
Den uafhængige revisors revisionspåtegning.....	20
Koncernregnskab.....	25
Resultatopgørelse og totalindkomstopgørelse	25
Balance pr. 31. december	26
Egenkapitalopgørelse.....	28
Noter.....	29
Årsregnskab for Foreningen AP Pension f.m.b.a.....	46
Resultatopgørelse og totalindkomstopgørelse	46
Balance pr. 31. december	47
Egenkapitalopgørelse.....	48
Noter.....	49

AP Pensions afkast og kundelojalitet igen i top i 2017

I 2017 har AP Pension igen formået at opnå høje afkast til sine kunder. Sammenlignet med konkurrenterne har AP Pension igennem hele året ligget i toppen, hvilket også var tilfældet i 2016. De flotte resultater skyldes en aktiv og offensiv investeringsstrategi.

Der var flere årsager til de gode investeringsresultater i 2017. En høj andel af aktier i begyndelsen af året, en overvægt af aktier i it og Emerging Markets i vores aktieportefølje, gode afkast på den danske ejendomsportefølje samt en høj grad af valutakursafdækning på den amerikanske dollar, har alle medvirket til at skabe de gode resultater. For kunder med gennemsnitsrente fortsætter AP Pension med at tilbyde nogle af markedets højeste depotrenter. Vi har fået solide afkast, og har økonomisk luft til at give kunderne en høj depotrente. Det er vores oplevelse, at mange kunder fortsat foretrækker at kende deres ydelse, og det er vigtigt for os at tilbyde dem et produkt, de er trygge ved, samtidig med at de får en attraktiv og konkurrencedygtig forrentning.

I 2017 kunne AP Pension for sjette år i træk glæde sig over, at en uafhængig måling – Branche-Index Pension – viste, at selskabet er det kommercielle pensionselskab, som har de mest loyale kunder. Den flotte placering er en god indikator for, at kunderne oplever, at samarbejdet med AP Pension er værdifuldt, og at de ønsker at fortsætte det fremover.

Et udtryk for AP Pensions økonomiske styrke og kundeejerskab er det faktum, at vi for 2017 og 2018 har udloddet i størrelsesordenen 750 mio. kr. til kunderne i form af AP Loyaltetsbonus. Dette er netop de kontante fordele ved at være en del af et kundeejet fællesskab. Også i de kommende år er det intentionen at uddele yderligere AP Loyaltetsbonus i det omfang, de økonomiske forhold tillader det.

En anden vej til at styrke værdien for kunderne er gennem vores 100 procent ejede datterselskab nærpension A/S, hvorigennem vi sælger forsikringer og opsparingsprodukter via samarbejde med mere end 30 pengeinstitutter. Det gør os til en stærk partner med nogle af markedets bedste produkter inden for pension og forsikring til pengeinstitutternes kunder.

I nærpension handler det - ligesom i AP Pension - om et fællesskab, om tillid og nære relationer med vores partnere og med vores kunder, som alle skal opleve værdien af at være flere, der deler regningerne og de gode ideer.

Igen i 2017 må vi konstatere et underskud på vores syge- og ulykkesforsikringer, som grundet en meget hård konkurrencesituation er blevet solgt for billigt i forhold til skadesudgifterne. Dette er en udvikling, der ikke kan fortsætte. Vi har derfor i det forgange år sat fokus på at få lønsomheden tilbage, for der er kun kunderne til at betale i et kundeejet selskab som vores, og vi skal derfor sikre, at alle kunder betaler deres andel af udgifterne.

I 2017 har myndighederne atter sat deres tydelige præg på dagsordenen i pensionselskaberne. EU-regelsættet Solvens II er trådt i kraft, og den fortsatte drift heraf er en betydelig opgave, der fortsat har og vil kræve mange ressourcer.

Herudover er arbejdet på at efterleve EU's persondataforordning, som træder i kraft den 25. maj 2018, kommet til. Denne nye lovgivning giver kunderne ret til at få slettet, udleveret eller overført deres data. Der er skærpede krav til egenkontrol og dokumentation f.eks. i form af sikkerhed og brugeradgange og ikke mindst indberetningskrav mv. Et omfattende arbejde, der kræver udvikling af it-platforme, og som vil pågå frem til ikrafttrædelsestidspunktet.

I marts 2017 tiltrådte Bo Normann Rasmussen som adm. direktør for AP Pension efter i seks år at have fungeret som direktør og næstkommanderende i direktionen. I oktober var direktionen fuldtallig igen, idet Jesper Bjerre tiltrådte som direktør og COO.

For 2017 skal lyde en stor tak til vores kunder, partnere, medarbejdere og delegerede, som er med til at sætte rammerne for den fortsatte udvikling af AP Pension.

Niels Dengsø Jensen

Nils Bo Normann Rasmussen

Foreningsoplysninger

Bestyrelse

Gårdejer Niels Dengsø Jensen, formand
Vice President Søren Dalum Tinggaard, næstformand
Chief Human Resource Officer Hans Ola Arvidsson
Tillidsmand Niels Jørgen Ellegaard
Senior Director Ole Ernstsens Hansen
Group Treasurer Bjørg Houmøller
Salgsdirektør Søren Herrestrup Husted (M)
Souschef Jens Erik Guldbjerg Iversen
Koncerndirektør, Organisation & Strategi Maria Kofod Larsen
Økonomidirektør Karsten Laursen (M)
Adm. direktør Lasse Nyby
Kredsformand Ole Skov
Erhvervsspecialist Peter Thomasen (M)
Adm. direktør Jørgen Dencker Wisborg
Solveig Nylev Ørteby

Direktion

Nils Bo Normann Rasmussen, adm. direktør
Jesper Grundvad Bjerre, direktør

**Ansvarshavende
aktuar**

Jens Muff Wissing

Valgt revision

Deloitte Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Hovedkontor

Østbanegade 135, 2100 København Ø
Telefon 3916 5000
www.appension.dk
email@appension.dk
Foreningen AP Pension f.m.b.a.
CVR 19382583

Ledelsesberetning for koncernen

Kundernes pensionselskab

Struktur og ledelse

Foreningen AP Pension f.m.b.a. har som formål at drive livs- og pensionsforsikringsvirksomhed og anden virksomhed, der er forenelig med lov om finansiel virksomhed gennem det 100 procent ejede datterselskab AP Pension livsforsikringsaktieselskab og dets datterselskaber.

Bestyrelsen for Foreningen AP Pension f.m.b.a. fastlægger de samlede ledelsesforhold for koncernens selskaber.

Medlemmerne og arbejdsgiverne vælger delegerede til generalforsamlingen, som vælger 12 medlemmer til bestyrelsen i foreningen. AP Pensions medarbejdere vælger tre medlemmer til bestyrelsen.

Bestyrelsen for Foreningen AP Pension f.m.b.a. udgør herefter generalforsamlingen for AP Pension livsforsikringsaktieselskab og vælger bestyrelsen for selskabet.

Bestyrelsen i livsforsikringsaktieselskabet består af fem medlemmer, der vælges blandt bestyrelsen i Foreningen AP Pension f.m.b.a., et af bestyrelsen udpeget medlem og tre medarbejdervalgte medlemmer.

Ansvarsfordelingen mellem Foreningen AP Pension f.m.b.a. og AP Pension livsforsikringsaktieselskab er fastlagt af bestyrelsen i Foreningen AP Pension f.m.b.a. og tilsigter, at arbejdet i bestyrelsen for Foreningen AP Pension f.m.b.a. primært retter sig mod medlemmerne og de overordnede ledelsesmæssige og strategiske forhold, mens arbejdet i bestyrelsen for AP Pension livsforsikringsaktieselskab også retter sig mod driften af pensions- og forsikringsforretningen og de tilhørende regulatoriske forhold.

Bestyrelsens revisionsudvalg

Revisionsudvalget, der omfatter såvel moderforeningen som AP Pension livsforsikringsaktieselskab, består af tre medlemmer:

- Søren Dalum Tinggaard, formand
- Jesper Munck Loiborg
- Lasse Nyby

Bestyrelsen anser Jesper Munck Loiborg for det uafhængige medlem af revisionsudvalget med kvalifikationer inden for regnskabsvæsen eller revision. Jesper Munck Loiborg er uddannet cand. merc. i regnskab, og har en række opgaver som knytter sig til regnskab og revision, herunder regnskaber aflagt efter årsregnskabs-

loven og regnskaber aflagt efter IFRS. Jesper Munck Loiborg har tillige tidligere været formand for AP Pensions revisionsudvalg.

Der har været afholdt fire møder i revisionsudvalget i 2017. Udvalgets arbejde har fulgt bekendtgørelse om revisionsudvalg i virksomheder samt koncerner, der er underlagt tilsyn af Finanstilsynet, og kommissorium for revisionsudvalget i AP Pension.

Vederlagsudvalg

Udvalget er etableret i januar 2017 og består af:

- Niels Dengsø Jensen, formand
- Søren Dalum Tinggaard
- Jørgen Dencker Wisborg

Udvalgets arbejdsopgaver består i at forestå det forberedende arbejde for bestyrelsens beslutning vedrørende koncernens lønpolitik og øvrige aflønningsforhold. Der er afholdt 2 møder i 2017.

Valgudvalg

Udvalgsmedlemmerne er:

- Niels Dengsø Jensen, formand
- Søren Dalum Tinggaard
- Jens Erik Guldbjerg Iversen

Udvalgets arbejdsopgaver består i at forberede behandling af forslag til ændringer i vedtægter og valgregulativ, og der er afholdt 1 møde i 2017.

AP Pensions mission og vision

Missionen og visionen er det holdepunkt, som AP Pension anvender i den daglige tilrettelæggelse af arbejdet, i prioriteringen af ressourceforbruget og i vores møde med kunderne.

Mission

AP Pension er et kundeføjet pensionselskab, der sætter kundefællesskabets interesser højest.

Vision

Kunderne skal opleve AP Pension som et trygt, enkelt og værdiskabende pensionselskab.

Din pension – vores ansvar

AP Pension er et uafhængigt pensionselskab, som er ejet af kunderne, og det er vi stolte af. Netop kundeejerskabet gør os unikke. Vores motto er "din pension – vores ansvar", og det er et ansvar, vi tager meget alvorligt.

Men udover kundeejet er fordele som "Fokus på alle kunder", "Frit og uafhængigt valg", "Vi siger det, som det er", "Gennemsnitsrente" og "AP Loyalitetsbonus" med til at gøre AP Pension til noget særligt. I AP Pension ved vi, at det er de små ting, som gør den store forskel.

Pension er noget, der vedrører os, når vi arbejder og sparer op, og ikke mindst når vi går på pension og får opsparingen udbetalt. Derfor ser vi det som en væsentlig del af vores ansvar at have **fokus på alle kunder**.

Det viser sig bl.a. ved **AP Loyalitetsbonus**, som vi uddeler til vores kunder, og som er ud-

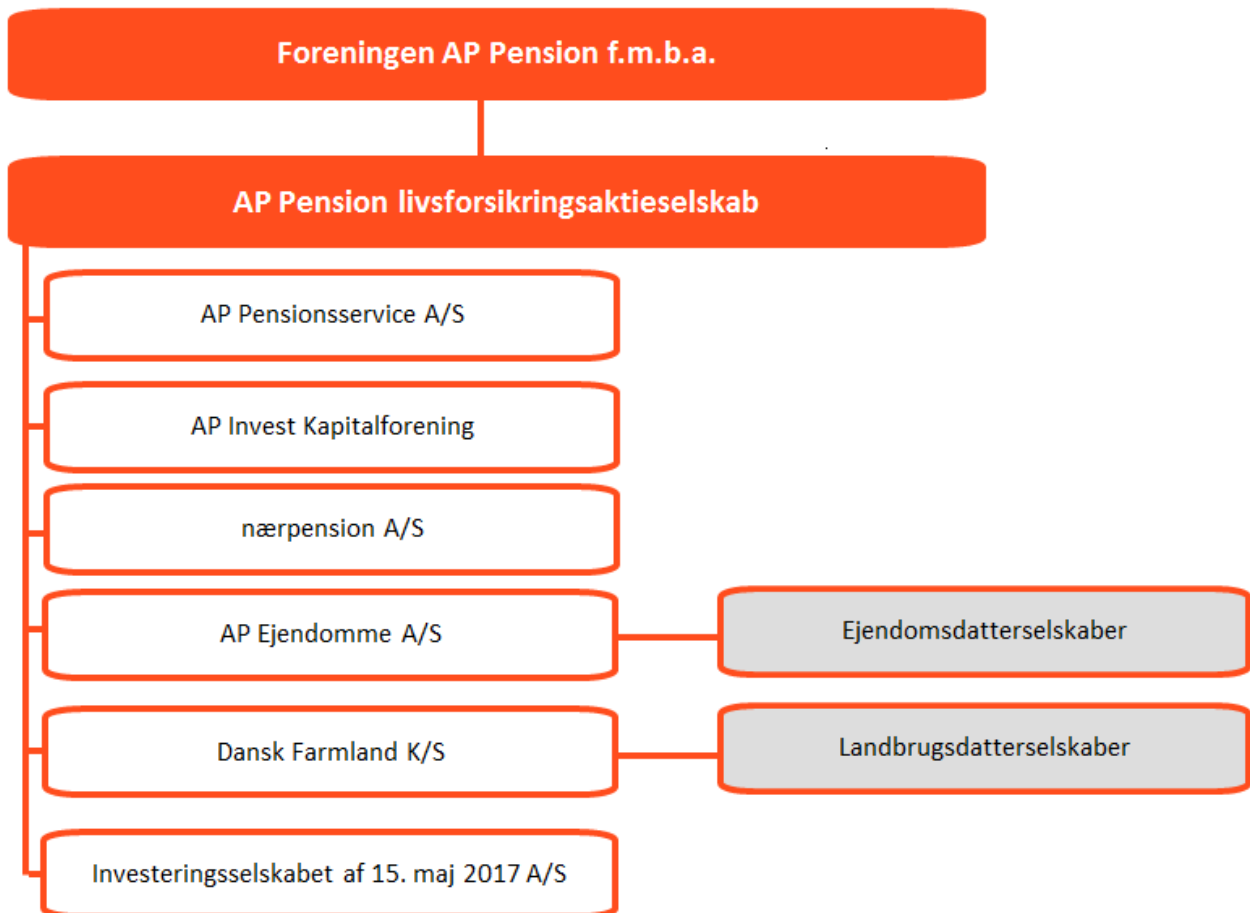
tryk for, at vi igennem årene har opbygget en egenkapital, der er større end lovens krav. Vores filosofi er nu engang, at pengene ligger bedst i kundernes lommer.

Samtidig vægter vi et **frit og uafhængigt valg** meget højt, for vi ved, at evnen til at skabe det bedst mulige afkast hænger sammen med muligheden for at investere opsparingen dér, hvor gevinsten er højest, og hos os er det netop muligt.

På samme måde kan vores kunder vælge at placere deres pensionsordning i **gennemsnitsrente** med stor tryghed, så de får stabile afkast år efter år, eller de kan vælge en større risiko i markedsrente og dermed udnytte de afkastmuligheder, der opstår, når f.eks. aktiemarkedet går godt. **Vi siger det, som det er**, betyder, at vi er et pensionselskab, som er ærligt og tydeligt om de forhold, der er gældende på pensionsområdet.

Koncernstruktur

Femårsoversigt koncernen

HOVEDTAL

Alle beløb er i mio.kr.	2017	2016	2015	2014	2013
Løbende præmier inkl. syge- og ulykkesforsikring	4.449	4.438	4.276	4.303	4.113
Éngangspræmier (indsbud)	2.967	2.474	2.849	2.735	3.255
Præmier inkl. syge- og ulykkesforsikring	7.416	6.912	7.125	7.038	7.367
Præmier ekskl. syge- og ulykkesforsikring	6.909	6.432	6.643	6.612	6.958
Forsikringsydelse	-6.709	-7.906	-6.255	-6.401	-4.108
Investeringsafkast	5.711	6.310	2.600	10.430	1.737
Investeringsafkast efter pensionsafkastskat	4.899	5.532	2.319	8.884	1.545
Forsikringsmæssige driftsomkostninger	-236	-212	-179	-147	-153
Resultat af genforsikring	3	20	6	12	19
Forsikringsteknisk resultat	81	1.065	308	562	33
Forsikringsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring	-407	-889	-130	-175	9
Resultat før ændring i kollektivt bonuspotentiale/fortjenstmargen	-482	699	617	1.797	-563
AP-koncernens andel af årets resultat	-257	-33	174	417	65
AP-koncernens andel af årets resultat før udlodning af AP Loyalitetsbonus	316	-33	174	417	65
Hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter	99.886	95.500	91.671	89.194	80.593
AP-koncernens andel af egenkapital	3.090	3.347	3.455	3.281	2.864
Aktiver	114.429	109.094	102.837	103.231	91.963

NØGLETAL

	2017	2016	2015	2014	2013
Afkastnøgletal					
Afkastpct. relateret til gennemsnitsrenteprodukter	2,5%	6,7%	1,9%	14,5%	-1,8%
Afkastpct. relateret til markedsrenteprodukter	9,6%	6,5%			
Risiko på afkast relateret til markedsrenteprodukter	3,75	4,25			
Omkostningsprocent af hensættelser	0,27%	0,25%	0,22%	0,22%	0,25%
Omkostninger pr. forsikret (kr.)*	896	840	769	661	697
Egenkapitalforrentning efter skat	0,9%	5,6%	5,2%	13,6%	2,3%
Egenkapitalforrentning efter skat, før udlodning af AP Loyalitetsbonus	9,4%				
Forrentning af overskudskapital, der tildeles afkast som egenkapital	-	-9,1%	6,6%	6,0%	6,9%
Solvensdækning (urevideret)	378%	639%	429%	217%	197%
Nøgletal vedrørende syge- og ulykkesforsikring					
Bruttoerstatningsprocent	150,1%	-678,3%	114,6%	102,0%	97,6%
Bruttoomkostningsprocent	28,2%	-98,0%	19,6%	18,1%	21,8%
Combined ratio	176,1%	-761,2%	130,1%	110,7%	111,0%
Operating ratio	192,5%	-578,1%	132,2%	114,3%	102,9%
Relativt afløbsresultat	6,3%	-2,9%	-2,1%	1,4%	-1,5%

Hoved- og nøgletal for 2013-2015 er ikke tilpasset ændringer i ny regnskabsbekendtgørelse for 2016 bortset fra nøgletallet solvensdækning og balancerelaterede hovedtal for 2015. Øvrige hoved- og nøgletal er derfor ikke direkte sammenlignelige.

Nøgletallet solvensdækning er undtaget fra kravet om revision, jf. bilag 9 til bekendtgørelse nr. 937 af 27. juli 2015 om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser, og er dermed ikke revideret.

I de samlede bruttopræmier for syge- og ulykkesforsikring for 2016 og 2017, som indgår i nøgletallene, er medtaget regulering af præmiehensættelsen henforbar til tabsgivende forsikringer, hvorfor nøgletallene for syge- og ulykkesforsikring skal vurderes under hensyntagen hertil.

*) En større gruppe individuelt tegnede forsikringskontrakter er reklassificeret fra gruppekontrakter til individuelt tegnede forsikringskontrakter, jf. note 1. Sammenligningstallene er omarbejdet i overensstemmelse hermed.

Regnskabsresultatet 2017

Årets resultat

Årets resultat før udlodning af AP Loyalitetsbonus udgør 316 mio.kr., som ledelsen anser for tilfredsstillende.

Efter udlodningen af AP Loyalitetsbonus udgør resultatet et underskud på 257 mio.kr. I resultatet er indeholdt underskud på syge- og ulykkesforretningen med 407 mio.kr.

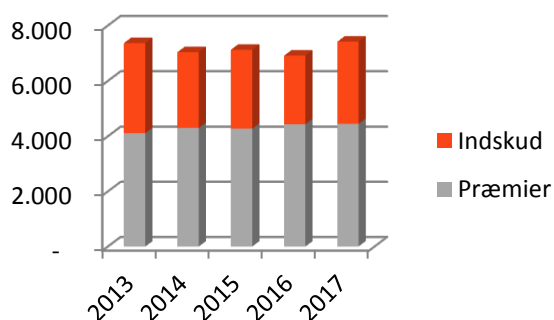
Den samlede balance er på 114 mia.kr.

Præmier

AP Pensions løbende præmier inkl. syge- og ulykkesforsikring steg fra 4.438 mio.kr. i 2016 til 4.449 mio. kr. i 2017.

Engangspræmier og indskud steg med 20 procent fra 2.474 mio. kr. i 2016 til 2.967 mio. kr. i 2017.

De samlede præmier i selskabet blev dermed 7.416 mio. kr. svarende til en vækst på 7,3 procent.

Ledelsen er tilfreds med udviklingen.

Investeringsafkast

I 2017 fik AP Pension et samlet investeringsafkast før pensionsafkastskat på 5.711 mio. kr. mod 6.310 mio. kr. i 2016.

Investeringsafkastet er sammensat af et aktieafkast på 15,8 procent, et obligationsafkast inkl. afdækningsinstrumenter på -0,5 procent og et afkast på ejendoms- og skovinvesteringer på 5,9 procent.

Investeringsafkastet medførte et afkast i gennemsnitsrentemiljøet på 2,5 procent mod 6,7 procent i 2016. Afkastet i 2017 var påvirket negativt af den moderate rentestigning da AP Pensions forpligtelser afdækkes med renteinstrumenter, som giver tab, når renten stiger.

Investeringsafkastet for markedsrenteprodukter blev på 9,6 procent mod 6,5 procent i 2016.

Investeringsafkastet var positivt påvirket af AP Pensions offensive og aktive investeringsstrategi, idet der blev opnået et bedre afkast end en passiv strategi ville have opnået inden for både aktier, obligationer og ejendomme. Samtidig var afkastet i top sammenlignet med konkurrenterne. Bestyrelsen finder investeringsresultatet fuldt tilfredsstillende.

AP Active er et aktivt forvaltet investeringsprodukt, som i 2017 har opnået stærke investeringsresultater absolut og relativt i forhold til konkurrenterne, samt når man ser på perioden siden finanskrisen.

I 2017 blev det semiaktivt forvaltede investeringsprodukt AP Fokus nedlagt, da det blev valgt at anvende AP Pensions produkt AP Active som det fremadrettede produkt i markedsrente. AP Active har meget attraktive karakteristika i form af en stærk afkasthistorie kombineret med konkurrencedygtige investeringsomkostninger.

Indbetalingerne til AP Pensions gennemsnitsrenteprodukt uden garanti, AP Stabil, har udviklet sig tilfredsstillende. Afkastet i AP Stabil var 5,8 procent, mens depotrenten var 3,1 procent.

AP Pension opnår storkunderabat hos investeringsforvalterne, og som kundeforvalter sender AP Pension rabatterne tilbage til kunderne i form af såkaldt kickback. I 2017 blev der til markedsrentekunderne udbetalt 115 mio. kr. i kickback mod 120 mio. kr. i 2016.

Fra begyndelsen af 2018 vil rabatten ikke længere blive udbetalt på kundernes depoter, men vil i stedet blive anvendt til at nedbringe omkostningerne i investeringsfondene. Med nedsettelsen af investeringsomkostningerne får kunden fortsat glæde af rabatten, men den vil ikke længere fremgå som en synlig post på depotoversigten. Ændringen betyder, at det bliver lettere for kunden at sammenligne omkostningerne i fondene i AP Pension med andre pensionselskaber.

Omkostninger

De forsikringsmæssige driftsomkostninger udgjorde 236 mio. kr. i 2017 mod 212 mio. kr. i 2016.

Målt pr. kunde er de administrative omkostninger 896 kr. i 2017. I 2016 var omkostningerne 840 kr. pr. kunde.

De stigende omkostninger skyldes investeringer i it og effektiviseringer samt øget bemanning til eksempelvis honorering af de øgede lovgivningskrav.

Syge- og ulykkesforsikring

Syge- og ulykkesforsikring viser i 2017 et underskud på 407 mio. kr. mod et underskud på 889 mio. kr. i 2016.

Konkurrencen på priser på risikodækninger og særligt invalidedækninger er meget hård, hvilket afspejles i resultatet.

For at ændre denne udvikling er AP Pension i 2017 gået i gang med gradvist at hæve priserne på forsikringsdækningerne, og det er et arbejde, der vil fortsætte. Der må dog også i de kommende år forventes et underskud.

Resultatet for 2017 indeholder en forøgelse af hensættelse til fremtidige forventede underskud på 42 mio. kr., svarende til en periode på 24 måneder efter balancedagen.

Hensættelser til fremtidige underskud afspejler selskabets forventning til, at den hårde konkurrence fortsætter i en årrække, men også et hensyn til, at priserne på forsikringsdækningerne gradvist bliver hævet.

AP Loyalitetsbonus

2017 var året, hvor AP Pension for første gang udloddede AP Loyalitetsbonus. AP Loyalitetsbonus er regnskabsmæssigt ansvarlig lånekapital svarende til en særlig bonushensættelse af type A. For 2017 gav AP Pension, hvad der svarede til 0,66 procent af kundernes depoter primo 2017 tilbage til kunderne – en udlodning i størrelsesordenen 500 mio. kr.

AP Loyalitetsbonus bliver ligeligt fordelt i forhold til kundernes depoter. Da der er tale om et fremadrettet loyalitetsprogram, betyder det for de kunder, som ikke er begyndt at få udbetalt deres alderspension, at en tiendedel tildeles ubetinget til kunden, mens ni tiendedele af beløbet tildeles betinget og gradvist frigives ubetinget over de efterfølgende ni år til kunderne. På den måde bliver de kunder belønnet, som også fremover har en pensionsordning i AP Pension.

For de personer, som er begyndt at få udbetalt deres alderspension, tildeles hele deres AP Loyalitetsbonus ubetinget og bliver udbetalt sammen med alderspensionen.

Størrelsen af AP Loyalitetsbonus bliver besluttet af bestyrelsen under hensyn til selskabets øvrige økonomiske forhold. Bestyrelsen har for året 2018 besluttet at udlodde, hvad der svarer til yderligere 0,3 procent af kundernes depoter – et beløb i størrelsesordenen 250 mio. kr. Ikke-tildelt AP Loyalitetsbonus for 2017 vil indgå i tildelingen for 2018 og dermed reducere det samlede beløb, der udloddes fra egenkapitalen. De besluttede udlodninger er indregnet i 2017-regnskabet.

Forventninger til fremtiden

De forventede afkast er fortsat lave, og det påvirker investeringspolitikken fremadrettet. Der er fokus på at skabe et positivt realafkast med en god risikospredning, der samtidig kan håndtere de risici, som er relevante for det nuværende investeringsmiljø.

Der vil fortsat være et stærkt fokus på at skabe nye produkter og bedre service inden for de gældende økonomiske rammer samt nettotilvækst af nye kunder.

Årets nøgletal

Regnskabets nøgletal jf. side 7 er beregnet efter Finanstilsynets retningslinjer.

Begivenheder efter regnskabsårets udløb

Selskabet erhverver i løbet af 1. halvår 2018 Nykredit Livsforsikring A/S.

Der er fra balancedagen og frem til dags dato herudover ikke indtrådt forhold, som forrykker vurderingen af årsrapporten.

Livsforsikringshensættelser

Livsforsikringshensættelser, gennemsnitsrente

Livsforsikringshensættelserne for gennemsnitsrenteprodukter udgør 53.928 mio. kr. Posten er nærmere specificeret i regnskabets note 21. Livsforsikringshensættelserne er et udtryk for forpligtelserne over for de forsikrede. Livsforsikringshensættelserne er faldet med 0,9 procent i forhold til 2016.

Opgørelse af livsforsikringshensættelser for forsikringer med garanti

Livsforsikringshensættelser for forsikringer med garanti er opgjort i overensstemmelse med de retningslinjer, som Finanstilsynet har udarbejdet.

Ved opgørelse af livsforsikringshensættelserne anvender AP Pension forudsætninger om kundernes adfærd og forventede levetid, som også omfatter de kommende års forventede levetidsforbedringer baseret på en historisk 20-årig periode. Endvidere indeholder livsforsikringshensættelserne fremtidige administrationsudgifter. De fremtidige præmier og udbetalinger diskonteres med en diskonteringsrente med volatilitetsjustering.

Finanstilsynet udsendte i 2017 opdaterede benchmark for levetid. AP Pension har udført en statistisk analyse herpå og har på baggrund heraf fastlagt dødeligheden til anvendelse i livsforsikringshensættelserne i form af en opdateret "modeldødelighed" samt Finanstilsynets levetidsforbedringer baseret på en historisk 20-årig pe-

riode. Modeldødeligheden består af benchmarkdødeligheden i visse aldre og en dødelighed estimeret ud fra egne data i andre aldre. Finanstilsynet kræver, at de opdaterede levetidsforbedringer indføres i samtlige pensionselskaber senest fra og med regnskabsåret 2018. I AP Pension ønsker vi at sikre kundernes pensioner, hvorfor den opdaterede dødelighed er implementeret et år tidligere end krævet af Finanstilsynet og derfor er anvendt i årsrapporten.

I forbindelse med AP Pensions årlige opdatering af levetid og adfærdsparametre øgedes koncernens livsforsikringshensættelser med 211 mio. kr. for bestanden opgjort pr. 31. december 2017.

AP Pension har årligt opdateret dødelighederne ud fra Finanstilsynets retningslinjer og har som følge heraf de seneste syv år øget livsforsikringshensættelserne. Forøgelsen i år skyldes i høj grad, at AP Pension allerede i 2017 har valgt at skifte til 20 års data for levetidsforbedringer.

AP Pension er i den daglige finansielle styring opmærksom på, at rentekurven ikke fuldt ud afspejler markedsforholdene. Hvis hensættelserne beregnes på faktiske markedskurver, ville de blive øget med 0,8 mia. kr., hvis der regnes med den danske swapkurve og med 1,3 mia. kr., hvis der regnes med euroswap-rentekurven. I sidstnævnte scenarie vil alle rentegrupper fortsat have et positivt kollektivt bonuspotentiale, hvorfor kapitalgrundlaget ikke rammes.

Opgørelse af livsforsikringshensættelser for AP Stabil

Livsforsikringshensættelser i AP Stabil, 10.930 mio. kr., er ugaranteret, og opgørelsen af forpligtelserne for koncernen er opgjort i overensstemmelse med dette. Kundernes opsparring er efter regnskabsreglerne kategoriseret primært som individuel bonus.

Livsforsikringshensættelser, markedsrente

Livsforsikringshensættelser for markedsrente-produkter udgør 40.500 mio. kr., hvilket er en stigning på 12,4 procent. Posten er nærmere specificeret i regnskabets note 22.

Retssag rejst af tidligere FSP-medlemmer

AP Pension livsforsikringsaktieselskab modtog i 2016 stævning i form af gruppesøgsmål vedrørende omvalg til markedsrente i det tidligere FSP Pension tilbage i 2011. Stævningen mod AP Pension kommer fra Foreningen Gruppesøgsmål, som omfatter 211 medlemmer. AP Pension fusionerede med FSP Pension i 2012.

Det er sagsøgernes ønske at annullere omvalget og derved blive stillet, som om de ikke havde foretaget omvalg fra gennemsnitsrente til markedsrente. Dette ønske har tidligere været behandlet i Ankenævnet for Forsikring, og sagerne blev afgjort til AP Pensions fordel i 2016. Sagsøgere har i 2017 valgt at indklage sagen for byretten.

nærpension

nærpension A/S, der er et 100 procent ejet datterselskab, formidler via en række pengeinstitutter i Danmark gruppeforsikringer og livrenter på vegne af AP Pension til pengeinstitutternes kunder.

2017 var året, hvor AP Pension for alvor begyndte at høste frugten af de investeringer, der er foretaget i fuldautomatiserede processer for de pengeinstitutter, som er en del af nærpensionssamarbejdet.

I løbet af året er der indgået aftaler med en lang række nye pengeinstitutter, blandt andet Vestjysk Bank, Grønlandsbanken og Danske Andelskassers Bank. Disse pengeinstitutter vil i de kommende år bidrage med mange tusinde nye kunder til AP Pension.

Risikostyring og kapitalforhold

Risikostyring og solvenskapitalkrav

AP Pension lægger vægt på, at koncernens reserver er tilstrækkelige til at klare væsentlige økonomiske stresstests. Bestyrelsen har vedtaget en risikostyringspolitik, der fastsætter et risikobudget, som er den maksimale risiko, koncernen vil løbe.

Koncernen er eksponeret over for finansielle risici i form af eksempelvis markedsrisici og modpartsrisici. Koncernen er også udsat for forsikringsrisici fra bestanden af forsikringer med ret til bonus samt forsikringer under syge- og ulykkesforsikring. Disse risici kaldes biometriske risici, og dækker eksempelvis over risikoen for udgifter forbundet med øget invalidehyppighed eller øgning af den forventede levetid.

En række risici er lige så reelle men mindre målbare, eksempelvis omdømmerisici og operationelle risici, herunder driftsrisici. Risici afdækkes generelt ved en kombination af risikominimerende tiltag og kapital. Blandt de risikominimerende tiltag kan nævnes anvendelse af finansielle instrumenter til afdækning af renterisikoen i forhold til de garanterede ydelser og anvendelse af fastlagte processer og kontroller til minimering af fejl.

Solvens II-direktivet blev vedtaget i 2009. og implementeringen har også i 2017 krævet en betydelig ressourceindsats i forbindelse med

bl.a. første indberetning i henhold til en række nye rapporteringskrav.

Koncernens nuværende og fremtidige omkostningsniveau er blevet påvirket væsentligt af de øgede regulatoriske krav.

Hovedformålet med den øgede regulering er bl.a. at give forsikringstagerne betryggende beskyttelse, at give forsikringssselskaberne ensartede regler inden for det indre marked, at øge europæiske forsikringssselskabers konkurrenceevne internationalt, samt at understøtte finansiell stabilitet.

AP Pension har valgt at tilgå arbejdet med udviklingen af data og rapportering under Solvens II som en kilde til at styrke vores fundament. Interne processer er blevet implementeret, så der opnås størst mulig synergi mellem den daglige drift og de betydelige rapporteringskrav.

AP Pension opgør solvenskapitalkravet som angivet i Finanstilsynets standardmodel, hvor hensættelserne opgøres med den volatilitetsjusterede rentekurve.

Kapitalgrundlaget i AP Pension livsforsikringsaktieselskab udgør 4.187 mio. kr. ved udgangen af 2017, og solvenskapitalkravet 1.109 mio. kr. Pr. 31. december 2016 udgjorde kapitalgrundlaget og solvenskapitalkravet henholdsvis 4.605 mio. kr. og 721 mio. kr.

Fortsat øget regulering

AP Pension har siden 2016 arbejdet målrettet mod at være klar til at leve op til de skærpede krav, som selskabet skal efterleve som følge af den endelige ikrafttræden af EU's persondataforordning i 2018.

Finansielle risici

AP Pension investerer bredt i investeringsaktiver og er derfor eksponeret mod ændringer i aktivernes markedsværdi. Hertil kommer eksponering mod modparter f.eks. i forbindelse med renteswaps, som bliver indgået i henhold til internationale standardaftaler, hvor der løbende stilles sikkerhed.

Koncernens største finansielle risiko er risikoen for, at værdien af de finansielle aktiver og koncernens forpligtelser udvikler sig modsatrettet med tab til følge. I traditionelle garanterede livsforsikringsprodukter vil en sådan udvikling betyde, at et underskud først dækkes af buffere f.eks. bonuspotentialer og dernæst af kapitalgrundlaget. For markedsrenteprodukter har AP Pension en begrænset finansiell risiko, da risikoen altovervejende bæres af kunderne selv.

For at sikre sammenhæng mellem investeringsafkastet af kundemidler og kundernes garanterede ydelser overvåger AP Pension de finansielle

risici løbende. Der er opstillet mål for de maksimale risici, og der foretages løbende stresstests. Herved sikres, at koncernen kan nå at reagere, hvis solvensgrænsen kommer for tæt på.

Det er koncernens overordnede strategi løbende at vurdere, hvilken investeringsmæssig risiko der er råd til, og at udnytte denne kapacitet til styring af aktier og andre risikobehæftede aktiver for at opnå det højst mulige afkast.

Likviditetsrisikoen er forholdsvis begrænset, idet en stor del af obligationsbeholdningen er investeret i meget likvide børsnoterede obligationer.

Forsikringsrisici

Forsikringsrisici vedrører udviklingen i dødelighed, invaliditet, kritisk sygdom mv. Eksempelvis påvirker en levetidsforlængelse længden af udbetalingerne på visse pensionsprodukter, mens udviklingen i antallet af dødsfald, invaliditeter og raskmeldinger påvirker udgifterne til dødsfalds- og invaliditetsforsikringer. Forventningerne baseres på erfaringer fra koncernens egen bestand af forsikringer samt Finanstilsynets benchmark for levetidsforbedringer. Endvidere opgøres forpligtelsernes følsomhed over for ændringer i de nævnte forudsætninger.

De forskellige risikoelementer underkastes løbende aktuariemæssige analyser med henblik på at opgøre de forsikringsmæssige forpligtelser. Enkeltrisici over 10 mio. kr. vedr. syge- og ulykkesforsikring er afdækket gennem reassurance. Katastrofer, herunder skader som følge af terror, er ligeledes i vidt omfang afdækket.

Fordeling af årets bonus

Fordeling af bonus

En stor del af AP Pensions forsikringsbestand er tegnet med ret til bonus. Forsikringerne er omfattet af det til enhver tid gældende tekniske grundlag, som er anmeldt til Finanstilsynet. Forsikringer, der er tegnet med ret til bonus, giver ikke ret til anden bonus end den, der fremgår af det tekniske grundlag. Størrelsen af fremtidig bonus er ikke garanteret, og det bonusbeløb, der tildeles det enkelte år, kan være nul.

Det er koncernens ledelse, som fastsætter størrelsen af den bonus, der tildeles forsikringerne. En del af bonus tilskrives gennem depotrenten. Fastsættelse af bonussatser, beløbsgrænser mv. sker efter AP Pensions ledelses vurdering af, hvad der findes ansvarligt under hensyntagen til bl.a. reserver og rimelighed.

Arbejdsmarkedsbidrag samt øvrige skatter og afgifter, som AP Pension skal afregne, kan for visse forsikringer fratrækkes i bonus. Er bonus ikke tilstrækkelig til at dække sådanne udgifter,

er AP Pension berettiget til at nedsætte de garanterede ydelser.

Depotrenter (før skat)

I 2017 var depotrenten mellem 1,0 procent og 3,6 procent før pensionsafkastskat for de garanterede ordninger. Kunder med ydelsesgarantier baseret på højere grundlagsrenter har naturligvis fastholdt deres ydelse. I AP Stabil var depotrenten 3,1 procent før PAL.

De lave forventninger til afkast gør det usandsynligt, at der vil forekomme bonus til kunder med høje garantier, og for kunder med lave garantier vil bonus være begrænset.

Oversigt over depotrenter før skat i procent:

Rentegruppe	2018	2017	2016
R5 G82 4-5 procent	3,80	3,60	3,50
R4 G82 3-4 procent	2,75	2,75	2,75
R3 G82 2-3 procent	2,75	2,75	2,50
R2 G82 1-2 procent	4,00	3,00	3,00
R2 NetLink 1-2 procent	3,10	3,25	3,00
R1 NetLink 0-1 procent	1,25	1,00	2,50
F3 G82 2-3 procent	2,00	1,75	1,75
AP Stabil	3,10	3,10	3,50

Risikoresultat

Det samlede risikoresultat for bonusberettigede forsikringer for 2017 viser et overskud på 70 mio. kr. efter bonus. Overskuddet indgår i driftsresultatet før henlæggelse til kollektivt bonuspotentiale.

De bonusberettigede forsikringer under kontribution har bidraget med et overskud på 46 mio. kr., hvilket hovedsageligt skyldes et forsigtigt bonusgrundlag. Gruppelivsforsikringer mv. har bidraget med et positivt risikoresultat på 24 mio. kr.

Markedsrenteforsikringer har bidraget med et positivt risikoresultat på 5 mio. kr.

Der har været og vil løbende blive foretaget justeringer i beregningsgrundlaget og ugaranterede pensionsydelse på markedsrenteforsikringer, således at området over tid er i balance.

Omkostningsresultat

Det samlede omkostningsresultat i AP Pension livsforsikringsaktieselskab udviser et overskud på 16 mio. kr., som indgår i driftsresultatet.

Kontributionsgrupper

Ifølge regler fastlagt af Finanstilsynet ultimo 2010 skal kunder omfattet af kontributionsbekendtgørelsen opdeles i homogene grupper for

elementerne rente, forsikringsrisiko og omkostninger. Der må ikke ske udjævning mellem grupperne men kun inden for grupperne, hvilket også betyder, at opsparede fælles midler i form af kollektivt bonuspotentiale samt gæld til egenkapitalen og særlige bonushensættelser i form af udlægskonti holdes inden for gruppen.

I 2018 giver AP Pension fortsat kunderne differentierede depotrenter, som afspejler de underliggende aktiver samt de økonomiske forhold i grupperne, herunder størrelserne af de ufordelte reserver. De forskellige depotrenter i rentegrupperne afspejler bl.a. de forskellige aktie- og obligationsandele.

Forrentning af egenkapitalen

Efter tildeling af investeringsafkast til rentegrupperne og øvrige forretningsområder baseret på separate porteføljer af investeringsaktiver tilskrives egenkapitalen resten af investeringsafkastet, herunder afkastet af egenkapitalens udskilte investeringsaktiver.

I henhold til gældende regler opgør AP Pension hvert år det realiserede resultat, som udgør årets samlede overskud genereret af de bonusberettigede forsikringer. Hvis summen af det realiserede resultat og kollektivt bonuspotentiale er positivt, kan egenkapitalen tildeles en andel heraf kaldet risikoforrentning, ligesom der kan ske tilbagebetaling af eventuel udlægskonto. Resten af det realiserede resultat udloddes som bonus i henhold til det gældende tekniske grundlag eller henlægges til det kollektive bonuspotentiale.

Forskellige forretningsområders resultat bidrager herudover direkte til egenkapitalens forrentning. Det drejer sig om resultatet af:

- syge- og ulykkesforsikring,
- markedsrenteprodukter,
- livrenter uden ret til bonus og,
- gruppelivsforsikringer.

AP Pension skal løbende sikre, at kapitalgrundlaget er tilstrækkeligt til at opfylde de krav, som lovgivningen stiller til størrelsen, og til at dække de risici, som kapitalgrundlaget skal bære.

For de bonusberettigede forsikringer skal AP Pension hvert år tage stilling til, hvor stor en del af det samlede realiserede resultat, der med rimelighed skal tilfalde egenkapitalen.

AP Pension fastsætter hvert år risikoforrentningen under hensyn til de risici, der påhviler egenkapitalen. I 2017 udgjorde risikoforrentningen i de enkelte rentegrupper mellem 0,3 og 0,7 procent af de forsikringsmæssige hensættelser primo. I AP Stabil er risikoforrentningen 0,3 procent.

Efterlevelsen af reglerne for forrentning af egenkapitalen sker i AP Pension livsforsikringsaktieselskab og ikke på koncernniveau.

Udlægskonti

Hvis der i et år opstår underskud i en kontributionsgruppe, og gruppen ikke kan finansiere dette via kollektivt bonuspotentiale eller for rentegruppernes vedkommende ved at anvende individuel bonus efter tilskrivning af negativt afkast (AP Stabil), må egenkapitalen finansiere underskuddet. Det er blandt andet derfor, at den får en risikoforrentning.

Underskud føres over på en udlægskonto, som føres separat for hver kontributionsgruppe. Når gruppen senere får positive resultater, anvendes disse til at nedbringe udlægskontoen, dvs. til at betale "gælden" til egenkapitalen.

Ved udgangen af 2016 var der ingen udlægskonti, hvilket fortsat er tilfældet ultimo 2017.

Investeringer

Investeringsstrategi

AP Pension fører en aktiv og offensiv investeringsstrategi med en kontrolleret risiko. Denne strategi har som målsætning, at kunderne opnår en tilstrækkelig og attraktiv pension.

Aktiv og offensiv betyder også, at AP Pension er nær sine investeringer og deltager aktivt på de finansielle markeder for at udnytte de løbende muligheder. Nær betyder samtidig, at AP Pension udøver aktivt ejerskab for sine investeringer. Udmøntningen af aktivt ejerskab sker i respekt for muligheden for at opnå indflydelse i den enkelte investering enten alene eller i samarbejde med andre investorer herunder anvendelse af stemmeret i børsnoterede selskaber. Udførelse af strategien skal understøttes af en agil organisation og beslutningskultur samt en villighed til både at tilvælge og fravælge investeringer og investeringsområder.

Kontrolleret risiko betyder, at investeringsrisikoen godt kan være betydelig men er under konstant overvågning, således at kundernes interesser varetages bedst muligt gennem investeringsvalget og administrationen af dette. AP Pensions investeringsstrategi tager udgangspunkt i de ydelser, som kunderne er blevet stillet i udsigt ved deres produktvalg, samt de produkter selskabet udbyder. Herudover vil AP Pension gennem sin investeringsstrategi sikre, at aktivmassen er passende i forhold til arten og varigheden af forsikringsforpligtelserne, og at de til investeringen forbundne risici altid kan identificeres, måles, kontrolleres og afbødes.

Bestyrelsen ønsker, at AP Pension investerer kundernes pensionsopsparing ud fra et langsig-

tet perspektiv. AP Pension er af den opfattelse, at en høj andel af aktier, ejendomme og andre risikobehæftede aktiver i investeringsaktiverne på langt sigt vil give et højere afkast på pensionsopsparingen, end en mindre risikofyldt investering i f.eks. obligationer. Det er endvidere AP Pensions forventning, at kunderne bliver kompenseret med et højere afkast ved at acceptere illikviditet for en del af de opsparede midler.

I forbindelse med investering diversificerer AP Pension aktiverne således, at der undgås dels en uforholdsmæssig afhængighed af et bestemt type aktiv, en bestemt udsteder, en bestemt koncern eller et bestemt geografisk område, dels en uforholdsmæssig akkumulering af risici i porteføljen som helhed. AP Pension er samtidig bevidst om, at man skal acceptere en vis koncentrationsrisiko for at kunne opnå et tilfredsstillende afkast, men det skal ske under iagttagelse af prudent person princippet.

AP Pension investerer endvidere kundernes midler efter prudent-person-princippet, så investeringsstrategien for hvert produkt opfylder, at:

- risikoprofilen er tilpasset, så den er tilpas robust over for udsving på de finansielle markeder i forhold til det, som kunden er stillet i udsigt,
- der er en tilpas grad af risikospredning mellem aktivklasser og inden for hver aktivklasse,
- risici, der er i modstrid med kundernes interesser, forhindres, så som for store koncentrations- og likviditetsrisici.

De finansielle markeder

2017 har været et år med positive afkast på både aktier, kreditobligationer, stats- og realkreditobligationer samt ejendomme.

Særligt aktier oplevede gode afkast. Globale aktier steg 8,9 procent målt i danske kroner. Svækkelsen af dollaren på 12 procent betød, at aktieafkastet målt i danske kroner blev reduceret markant. Det havde således afgørende betydning for udviklingen i afkastet, i hvilken grad dollaren blev valutaafdækket. I AP Pension blev dollaren afdækket med ca. 75 procent for aktieporteføljen, hvilket løftede aktieafkastet til 15 procent.

Den globale økonomi oplevede fremgang i løbet af 2017 i alle dele af verden. Dette blev også afspejlet i stigende indtjening i virksomhederne, hvilket var den fundamentale årsag til aktiekurstigninger. Det var de mest cykliske dele af aktiemarkedet der steg mest anført af it-aktier og aktier i Emerging Markets.

USA's præsident Donald Trump var mere pragmatisk end frygtet i forhold til global samhandel,

og der kom ikke – som frygtet – handelskrige. Faktisk er verdenshandlen steget markant i 2017. I slutningen af 2017 fik Donald Trump gennemført en skattereform med blandt andet lavere selskabsbeskatning, som var en medvirkende årsag til, at amerikanske aktier også oplevede høje afkast.

Den amerikanske centralbank hævede den pengepolitiske rente fra 0,5 procent til 1,25 procent i løbet af 2017. Det betød, at de 2-årige amerikanske renter steg 0,7 procentpoint. Alligevel udeblev rentestigninger for obligationer med længere løbetider, hvor 10-årige renter var uændrede i 2017.

Det kan synes bemærkelsesværdigt også set i lyset af, at den amerikanske centralbank i 2017 annoncerede, at de ville reducere deres beholdning af amerikanske statsobligationer ved ikke længere at geninvestere udløbne obligationer.

I Danmark og Europa steg de lange renter svagt med en rentestigning på 0,2 procentpoint for 10-årige renter. Den europæiske centralbank fulgte ikke renteforhøjelserne i den amerikanske centralbank, men fastholdt de ledende renter i negativt terræn. Den europæiske centralbank vil gradvist reducere sine obligationsopkøb.

Kursstigninger i 2017 har gjort, at mange af aktivklasserne ser dyrere ud end historisk. Det skyldes til dels de fortsat historisk lave renter, som driver investorerne ud af risikokurven. Bevægelsen fra lempelser til gradvise stramninger i global pengepolitik reducerer afkastpotentialet i 2018, selvom det synkrone opsving i den globale økonomi fortsat vil understøtte aktier, ejendomme og andre reale aktiver.

Obligationer og kredit

Der var meget begrænsede rentebevægelser hen over året. Samlet set steg de 10-årige danske renter med 0,2 procentpoint.

Den moderate rentestigning betød, at afkastet på traditionelle danske obligationer lå lige omkring 0,8 procent.

AP Pension investerer også i virksomhedsobligationer i USA og Europa og i statsobligationer i Emerging Markets. Inden for virksomhedsobligationer er en stor del af porteføljen i amerikanske, kortløbende højrenteobligationer (High Yield). Disse obligationer gav et afkast på 1,4 procent af dækket til DKK, mens de amerikanske højrenteobligationer med længere løbetid gav et afkast på 5,5 procent.

Afkastet for kreditobligationer var positivt som følge af faldende kreditspænd.

Obligationer i Emerging Markets udstedt i lokal valuta fra Emerging Markets gav 1,25 procent.

Styrkelsen af den danske krone reducerede afkastet.

AP Pension har opbygget en portefølje af direkte udlån, hvor fællesnævnerne er lav risiko, førsteprioritetspant i primære ejendomme og lav rentefølsomhed. Denne portefølje er opbygget for at finde alternativer til traditionelle obligationer med et højere forventet afkast, og hvor risikoprofilen samtidig er tæt på traditionelle obligationer. Disse udlån gav et afkast på 3,9 procent.

Aktier

De globale aktier gav i 2017 et afkast på 15,6 procent, når der tages højde for AP Pensions valutaafdækning. I Danmark gav aktierne et afkast på 15,7 procent.

AP Pensions aktiestrategi har et globalt udgangspunkt. AP Pensions aktieinvesteringer forvaltes primært af eksterne investeringseksperter, og investeres aktivt. Den aktive forvaltning var en positiv bidragsyder til afkastet blandt andet på grund af en overvægt af it-aktier.

AP Pension havde også en større beholdning af Emerging Markets aktier i 2017, som klarede sig bedre end det globale aktiemarked.

AP Pension købte medio 2017 en aktiepost i Vestjysk Bank af den danske stat. Investeringen lød på 150 mio. kr. AP Pension blev med denne investering aktionær i banken med en ejerandel på 17,6 procent.

I december 2017 foretog AP Pension sin største enkeltstående aktieinvestering nogensinde, da AP Pension investerede 1,1 mia. kr. i Nykredit A/S. AP Pension deltog i et konsortium på fem pensionselskaber, der samlet købte 17 procent af Nykredit A/S. Investeringen i Nykredit A/S er langsigtet, og forventes at give et afkast mindst på niveau med det brede aktiemarked men med en lavere risiko.

Investeringsmarkedernes betydning for AP Pensions prognoser

Den usædvanlige udvikling særligt på rentemarkederne har medført, at AP Pension har valgt at afvige fra de såkaldte *samfundsforudsætninger*, der ellers ligger til grund for branchens beregning af pensionsprognoser til kunderne.

Det medfører, at AP Pensions pensionsprognoser for nogle aktivtyper er lavere end ved anvendelse af Forsikring & Pensions samfundsforudsætninger, men vi mener, at prognosen derved giver et mere retvisende indtryk af den forventede pension, og at kunderne dermed får bedre mulighed for at planlægge pensionsøkonomien.

Vi vurderer vores prognoseforudsætninger mindst én gang årligt.

Renteafdækning

AP Pension har indgået renteafdækninger for at afdække renterisikoen fra sine forpligtelser og sikre sig mod et eventuelt rentefald. For rentegrupper med høje grundlagsrenter afdækkes renterisiko på forpligtelserne til kunderne i stort omfang, mens rentegrupperne med lave grundlagsrenter på grund af det ekstremt lave renteniveau ikke længere er fuldt afdækket. I 2017 er der et mindre tab på renteafdækningerne på grund af rentestigningen.

Afkast af ejendomme

Direkte ejede danske ejendomme udgør størstedelen af ejendomseksponeringen i AP Pension, og aktiviteterne sker primært i AP Ejendomme-koncernen. Koncernen fører en aktiv investeringsstrategi, og har været meget aktiv på det danske ejendomsmarked i 2017 med udviklingsprojekter på både Sjælland, Fyn og i Jylland. Det er en strategisk målsætning at øge investeringerne på ejendomsområdet de kommende år.

Den aktive strategi har båret frugt, og afkastet af investeringsejendomme i AP Ejendomme-koncernen ekskl. ejendomme under opførelse er 9,8 procent i 2017.

AP Pension har investeret i række udenlandske ejendomsfonde, som primært investerer i det europæiske ejendomsmarked. Det giver risikospredning i forhold til ejendomsinvesteringerne på det danske marked.

Investeringer i landbrug

AP Pension har i 2017 fortsat sine investeringer i danske landbrugsejendomme via den hertil oprettede investeringsfond Dansk Farmland K/S. Der er aktuelt investeret 576 mio. kr., men det gik langsomt med at investere i 2017, og det er sandsynligt, at dette tempo vil fortsætte i 2018.

Afkastet er positivt med 2,6 procent.

Investeringer i alternativer

AP Pension har investeret i alternativ energi via fondene Green Power Partners I og II og energiinfrastruktur fondene CIP II og CIP III (Copen-

hagen Infrastructure Partners). Disse fonde investerer i havvindmølleparker, landvindmølleanlæg, biobrændselsanlæg og solceller.

AP Pension har en portefølje af skovfonde, hvor tilsagnene blev givet for knap 10 år siden, og de vil de kommende år tilbagebetale den investerede kapital i større omfang i takt med, at aktiverne bliver solgt. Afkastet inden for dette område har været negativt og derfor ikke tilfredsstillende.

Investeringer og etik

AP Pensions politik for ansvarlig investering er baseret på internationale principper omkring menneskerettigheder, korrupsion og miljø, og tager udgangspunkt i FN's Global Compact. AP Pension erkender samtidig, at normer for, hvad der er ansvarligt, vil variere mellem kulturer og kan ændre sig over tid. AP Pension skal tage hensyn til disse forskelligheder.

FN's Global Compact materialiserer sig i 10 principper omkring menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og anti-korrupsion. Det er AP Pensions politik at investere i virksomheder, som arbejder for at overholde disse internationalt anerkendte principper. De principper, som virksomheder bør arbejde for at overholde, er for eksempel:

- ikke at forbyrde sig mod menneskerettigheder,
- at arbejde for afskaffelse af børnearbejde,
- at støtte en forsigtighedstilgang til miljø-mæssige udfordringer,
- at modarbejde alle former for korrupsion.

Herudover ønsker AP Pension at følge Danmarks officielle politik over for lande og virksomheder. Såfremt den danske stat vedtager sanktioner mod specifikke lande eller virksomheder, er det AP Pensions politik at følge den danske stats vedtagne sanktioner. AP Pension ønsker derfor ikke at investere i virksomheder, som er involveret i produktion af kontroversielle våben. Dette gælder klyngebomber, antipersonelminer samt kerne-, biologiske eller kemiske våben.

Specifikation af aktiver i gennemsnitsrenteprodukterne og deres afkast til markedsværdi

Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.	Primo	Ultimo	Afkast i % p.a. før skat
Grunde og bygninger*	5.632.455	7.061.942	5,9%
Noterede kapitalandele	6.823.054	6.242.157	10,8%
Unoterede kapitalandele	1.014.530	1.303.658	9,0%
Kapitalandele i alt	7.837.584	7.545.815	10,6%
Stats- og realkreditobligationer	31.248.697	34.772.538	0,0%
Indeksobligationer	0	60.759	7,6%
Kreditobligationer og emerging markets obligationer	10.550.493	5.721.319	-2,7%
Udlån m.v.	4.035.908	3.391.579	3,6%
Obligationer og udlån i alt	45.835.099	43.946.194	-0,1%
Dattervirksomheder	85.341	85.987	0,8%
Øvrige investeringsaktiver	1.254	-4.770.172	0,0%
Afledte finansielle instrumenter til sikring af nettoændringen af aktiver og forpligtelser	-28.136	5.038.361	-2,0%

Specifikation af aktiver i markedsrenteprodukterne og deres afkast til markedsværdi

Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.	Primo	Ultimo	Afkast i % p.a. før skat
Grunde og bygninger*	1.971.356	3.158.418	5,5%
Noterede kapitalandele	20.990.990	21.067.722	11,2%
Unoterede kapitalandele	717.020	1.054.282	8,6%
Kapitalandele i alt	21.708.010	22.122.004	11,1%
Stats- og realkreditobligationer	6.697.002	9.739.118	0,6%
Indeksobligationer	0	185.161	7,6%
Kreditobligationer og emerging markets obligationer	4.711.381	2.714.728	0,3%
Udlån m.v.	0	3.751	0,2%
Obligationer og udlån i alt	11.408.383	12.642.758	0,7%
Dattervirksomheder	0	0	0,0%
Øvrige investeringsaktiver	140	498.157	0,2%
Afledte finansielle instrumenter til sikring af nettoændringen af aktiver og forpligtelser	0	268.555	2,2%

Nøgletallene er beregnet ud fra et tilnærmet dagligt tidsvægtet afkast.

*) Udover afkastet af direkte ejede ejendomme i AP Ejendomme-koncernen og i AP Pension livsforsikringsaktieselskab indgår der i ovenstående afkast af grunde og bygninger også afkast af eksterne ejendomsfonde, ejendomsrelaterede derivater mv.

Andre forhold

CSR

AP Pension har vedtaget en strategi og politik for investeringer, jf. afsnittet Investeringer og etik på side 15. AP Pension har ikke vedtaget en generel politik for aktiviteter vedrørende Corporate Social Responsibility (CSR), men har valgt at beskrive sin stillingtagen til en række samfundsforhold i et selvstændigt notat på hjemmesiden (www.appension.dk/csr), hvortil der henvises.

Politik vedrørende det underrepræsenterede køn

Formålet med AP Pensions politik er at have en ligelig fordeling af mænd og kvinder på virksomhedens ledelsesniveauer samt i bestyrelsen.

Udgangspunktet er ligeret, ligeværd og lige muligheder for begge køn. Ligestilling på arbejdspladsen handler ikke om at gøre mænd og kvinder ens men om at bruge kvinders og mænds forskellige ressourcer og bruge den dynamik, som disse forskelligheder skaber. Afgørende er, at lederstillinger fortsat besættes på baggrund af de kvalifikationer, der er behov for i den enkelte stilling.

AP Pension anser en ligelig fordeling for at være til stede, når det underrepræsenterede køn udgør 1/3 eller derover.

AP Pension arbejder på:

- at der i 2018 er ligelig kønsmæssig fordeling på såvel ledelsesgruppeniveau, lederforumniveau, teamlederniveau og i bestyrelsen,
- at AP Pensions medarbejdere oplever, at de, hvad enten de er mænd eller kvinder, har samme muligheder for karriere og lederstillinger,
- at medarbejderne oplever, at AP Pension har en åben og fordomsfri kultur, hvor den enkelte kan udnytte sine kompetencer bedst muligt uanset køn.

Der er tre kvinder blandt de generalforsamlingsvalgte medlemmer i AP Pensions bestyrelse. Det er generalforsamlingen, der opstiller og vælger kandidater til bestyrelsen. AP Pensions indflydelse på kønsfordelingen i bestyrelsen er dermed begrænset.

På ledelsesgruppeniveau er andelen af kvinder 33 procent, og i lederforum, som omfatter direktører, afdelingsledere og teamledere, er den på 41 procent. AP Pension arbejder løbende på at dette tal stiger.

Medarbejderudvikling

Det er AP Pensions mål at være en attraktiv arbejdsplads, der tiltrækker og fastholder dygtige medarbejdere og ledere. AP Pension lægger vægt på, at medarbejderne har de rette faglige kompetencer og menneskelige egenskaber, så de kan yde kunderne den bedst mulige service og opfylde de forretningsmæssige mål.

I gennem 2017 har AP Pension som tidligere gennemført en række interne uddannelsesaktiviteter om helt konkrete emner, som f.eks. strategi, kundeloyalitet og kommunikation.

AP Pension har arbejdet med teamværktøjet Insights, som er implementeret bredt i organisationen, og som giver et fælles sprog og viden om hinandens præferencer i forhold til beslutninger og informationer.

Kundeservice og kommunikation

AP Pension er for sjette år i træk det kommercielle pensionselskab, som har de mest loyale kunder, viser Loyalty Groups årlige måling – BrancheIndex Pension. Det er afgørende for AP Pension at fastholde denne position, da høj loyalitet blandt kunder er en god indikator for, om kunden ønsker at fortsætte samarbejdet fremover.

Kundecentret i AP Pension er en vigtig del af vores arbejde med at få tilfredse kunder, og mange ringer dagligt for at søge råd og vejledning. Efter opkaldet får kunden en sms, hvor han eller hun skal score sin tilfredshed med samtalen på en syvtrins-skala (hvor syv er højeste score). En samtale i Kundecentret tager i gennemsnit 2-3 minutter, og den gennemsnitlige score er på 6,4. Det er et meget tilfredsstillende resultat ikke mindst taget i betragtning af, at antallet af telefonopkald til AP Pension er steget med 30 procent i forhold til 2016. Vi arbejder hele tiden på at forbedre vores rådgivning, og vi kontakter derfor et udpluk af de kunder, som har besvaret sms'en, så vi kan lære af den oplevelse, de har haft.

Onlinerådgivning, hvor kunden har en samtale om sin pensionsordning med en pensionsrådgiver via pc og telefon, har oplevet en stigning i 2017 i forhold til 2016. I 2017 blev 28 procent af AP Pensions rådgivningssamtaler gennemført som onlinerådgivning, mens tallet i 2016 var 25 procent. Samtidig er kundernes tilfredshed med rådgivningssamtalen uændret, idet den var både 6,6 i 2016 og 6,6 i 2017 på en 7-punkt skala. Den høje tilfredshed tillægger vi i høj grad muligheden for at få onlinerådgivning, da den gør det muligt for kunderne at få rådgivning, når og hvor det passer dem, og uden at skulle møde op til en rådgivningssamtale på f.eks. deres arbejdsplads. Det gør rådgivningen lettere tilgæn-

gelig for kunder, som arbejder i geografiske yderområder, i udlandet, eller som gerne vil have deres partner eller børn med til mødet med pensionsrådgiveren.

AP Pension indførte i 2016 en app til mobil og tablet, og også i 2017 har kunderne hyppigt anvendt denne til at hente information om deres pensionsordning. App'en giver kunden et hurtigt og enkelt overblik over sin pensionsordning, og kunden kan via app'en bede om at blive kontak- tet, hvis han eller hun har spørgsmål til sin pen- sionsordning.

Andre forretningsområder

Administration og service

AP Pension har et forretningsområde, som admi- nistrerer pensionskasser og betjener deres med- lemmer. Forretningsområdet varetages af dat- terselskabet AP Pensionservice A/S, som blev oprettet i 1993.

I 2017 har AP Pension administreret den grøn- landske pensionskasse SISA og Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører (ISP). I alt drejer det sig om cirka 49.000 pensionsordnin- ger under administration ved årets udgang.

Pensionskasse	Antal medlemmer
SISA	35.000
ISP	14.000
I alt	49.000

Vi glæder os over det fortsatte samarbejde med SISA og ISP.

Ejendomme

Ejendomme er et investeringsområde i AP Pensi- on, som primært varetages af AP Ejendomme- koncernen.

I 2017 havde AP Pension 243 mio. kr. i nettoind- tægter fra ejendomme mod 184 mio. kr. året før. Investeringsejendomme værdiansættes til dagsværdi efter principperne i bekendtgørelsen om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser primært ved an- vendelse af DCF-modellen.

De af ledelsen fastsatte afkastkrav til ejendom- mene ligger i 2017 på mellem 4,75 procent og 10,0 procent, hvor hver enkelt ejendoms afkast- krav bl.a. afhænger af ejendomsstype, beliggen- hed, lejeforhold og stand.

Værdireguleringen af ejendommene medførte i 2017 en nettoopskrivning på 255 mio. kr. mod en nettoopskrivning på 371 mio. kr. i 2016.

Koncernens samlede gennemsnitlige afkastkrav udgør 5,8 procent pr. 31. december 2017 mod 5,7 procent pr. 31. december 2016 for ejen- domme værdiansat efter DCF-modellen.

Tabellen neden for viser følsomheden i mar- kedsværdien på ejendommene ved henholdsvis en forøgelse og en nedsættelse af afkastkravene på 0,25 procentpoint.

Følsomhed:

Ændring i afkastkrav	+0,25 %	-0,25 %
Ændring i markedsværdi	-189 mio. kr.	+207 mio. kr.

Den samlede regnskabsmæssige værdi af ejen- dommene i AP-koncernen udgør 7.246 mio. kr. pr. 31. december 2017.

Resultatet af forretningsområdet er meget til- fredsstillende.

Køb og salg af ejendomme

I 2017 er der solgt 1 ejendom til en værdi på 76 mio. kr. samt en række ejerlejligheder bl.a. i København og Aarhus.

Der er i 2017 indgået aftaler om køb af en ræk- ke byggegrunde til opførelse af boliger og også hotel i Nordhavnen i København.

I 2017 er byggeri af boliger på Kløverbladsgade i Valby og 1. etape i Risskov Brynet i Aarhus af- sluttet og fuldt udlejede.

Der foreligger aftaler om salg af 2 ejendomme fra porteføljen for 900 mio. kr. i starten af 2018.

Ledelsespåtegning

Vi har dags dato aflagt årsrapporten for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2017 for Foreningen AP Pension f.m.b.a.

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og moderforeningens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultatet. Samtidig er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen

indeholder en retvisende redegørelse for udviklingen i koncernens og moderforeningens aktiviteter og økonomiske forhold samt en beskrivelse af væsentlige risici og usikkerhedsfaktorer, som koncernen henholdsvis moderforeningen står overfor.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

København, den 1. marts 2018

Direktion

Nils Bo Normann Rasmussen Jesper Grundvad Bjerre

Bestyrelse

Niels Dengsø Jensen
Formand

Søren Dalum Tinggaard
Næstformand

Hans Ola Arvidsson

Niels Jørgen Ellegaard

Ole Ernstsens Hansen

Bjørg Houmøller

Søren Herrestrup Husted

Jens Erik Guldbjerg Iversen

Maria Kofod Larsen

Karsten Laursen

Lasse Nyby

Ole Skov

Peter Thomasen

Jørgen Dencker Wisborg

Solveig Nylev Ørteby

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til medlemmerne i Foreningen AP Pension f.m.b.a

Konklusion

Vi har revideret koncernregnskabet og årsregnskabet for Foreningen AP Pension f.m.b.a for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2017, der omfatter resultatopgørelse, totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis for såvel koncernen som moderforeningen. Koncernregnskabet og årsregnskabet udarbejdes efter lov om finansiel virksomhed.

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2017 samt af resultatet af koncernen og modervirksomhedens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2017 i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed.

Vores konklusion er konsistent med vores revisionsprotokollat til revisionsudvalget og bestyrelsen.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af koncernregnskabet og årsregnskabet". Vi er uafhængige af koncernen i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Efter vores bedste overbevisning er der ikke udført forbudte ikke-revisionsydelser som omhandlet i artikel 5, stk. 1, i forordning (EU) nr. 537/2014.

Vi blev første gang valgt som revisor for Foreningen AP Pension f.m.b.a den 15. maj 1990 for regnskabsåret 1990. Vi er genvalgt årligt ved generalforsamlingsbeslutning i en samlet sammenhængende opgaveperiode på 28 år frem til og med regnskabsåret 2017. Vi blev genvalgt efter en udbudsprocedure på generalforsamlingen den 28. april 2016.

Centrale forhold ved revisionen

Centrale forhold ved revisionen er de forhold, der efter vores faglige vurdering var mest betydelige ved vores revision af koncernregnskabet og årsregnskabet for regnskabsåret 1. januar 2017 – 31. december 2017. Disse forhold blev behandlet som led i vores revision af koncernregnskabet og årsregnskabet som helhed og udformningen af vores konklusion herom. Vi afgiver ikke nogen særskilt konklusion om disse forhold.

Måling af unoterede investeringer	Forholdet er behandlet således i revisionen
<p>Unoterede investeringer udgør 7,9 mia. kr. pr. 31. december 2017 (8,3 mia. kr. pr. 31. december 2016), og består af investeringer i ejendomme, ejendomsfonde, kapitalfonde, infrastrukturfonde, unoterede aktier og udlån. Vi har vurderet, at måling af unoterede investeringer er et centralt forhold ved revisionen, idet målingen i betydeligt omfang er påvirket af regnskabsmæssige skøn, herunder ledelsesmæssige vurderinger og forudsætninger samt ledelsens valg af værdiansættelsesmetoder og modeller og datagrundlag. Ændringer i regnskabsmæssige skøn og metode kan have væsentlig indvirkning på målingen af unoterede investeringer.</p> <p>De væsentligste ledelsesmæssige skøn og valg</p>	<p>Baseret på vores risikovurdering har vi revideret den af ledelsen foretagne måling af unoterede investeringer.</p> <ul style="list-style-type: none"> Vores revisionshandlinger har omfattet følgende: Vurdering og test af nøglekontroller vedrørende ledelsens fastsættelse af forudsætninger, herunder om nøglekontrollerne er designet og implementeret hensigtsmæssigt samt, hvorvidt disse har fungeret effektivt i regnskabsåret. Vurdering af værdiansættelsesmetoder og modeller med udgangspunkt i investeringernes karakteristika samt vores branchekendskab og erfaring. Stikprøvevis kontrol af datagrundlag samt

Måling af unoterede investeringer	Forholdet er behandlet således i revisionen
<p>omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valg af værdiansættelsesmetoder og modeller • Fastsættelse af fremtidige pengestrømme, herunder lejeindtægter, niveauer for tomgang, indtjening m.v. • Fastsættelse af forrentnings- og afkastkrav, herunder investeringsspecifikke risikotillæg <p>Ledelsen har nærmere beskrevet principper og forudsætninger for målingen af unoterede investeringer i anvendt regnskabspraksis.</p>	<p>beregningsmodeller.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vurdering af de væsentligste ledelsesmæssige skøn og valg i forhold til historisk udvikling, eksterne markedsdata samt stikprøvevis kontrol til underliggende dokumentation.

Måling af hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter	Forholdet er behandlet således i revisionen
<p>Hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter udgør 99,9 mia. kr. pr. 31. december 2017 (95,5 mia. kr. pr. 31. december 2016). Vi har vurderet, at målingen af hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter er et centralt forhold ved revisionen, fordi opgørelsen af hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter er kompleks, og målingen er i betydeligt omfang påvirket af ledelsesmæssige skøn, herunder forudsætninger vedrørende fremtidige begivenheder samt valg af metoder, modeller og datagrundlag. Ændringer i de ledelsesmæssige skøn samt anvendte metoder kan have væsentlig indvirkning på målingen af hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter.</p> <p>De væsentligste ledelsesmæssige skøn og forudsætninger omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forventninger til fremtidige pengestrømme på indgåede forsikrings- og investeringskontrakter, herunder fastsættelse af risiko- og fortjenstmargen • Fastsættelse af forventninger til levetider • Fastsættelse af forventninger til genkøbs sandsynligheder • Fastsættelse af forventninger til invalidehyppigheder og reaktiveringsintensiteter. <p>Ledelsen har nærmere beskrevet principper og forudsætninger for opgørelse af hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter i anvendt regnskabspraksis.</p>	<p>Baseret på vores risikovurdering har vi revideret den af ledelsen foretagne måling af hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter.</p> <p>Vores revisionshandlinger, hvori vi har inddraget vores egne internationalt kvalificerede aktuarer, har omfattet følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vurdering og test af nøglekontroller vedrørende ledelsens fastsættelse af forudsætninger, herunder om nøglekontrollerne er designet og implementeret hensigtsmæssigt samt, hvorvidt disse har fungeret effektivt i regnskabsåret. • Vurdering af grundlag og proces for fastsættelse af forudsætninger for risiko- og fortjenstrisikomargen. • Vurdering af de anvendte invaliditets- og dødelighedsintensiteter samt reaktiveringsforudsætninger og genkøbssandsynligheder i forhold til historiske data og markedspraksis. • Vurdering af anvendte forudsætninger samt metoder og modeller i forhold til almindeligt accepterede aktuarmæssige standarder, den historiske udvikling samt tendenser. • Stikprøvevis kontrol af underliggende datas nøjagtighed og fuldstændighed samt stikprøvevis gennemgang af aktuarmæssige beregninger og modeller. • Analytiske handlinger i form af vurdering af udviklingen i hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter i forhold til sidste år og udviklingen i branchestandarder og -praksis.

Ledelsens ansvar for koncernregnskabet og årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et koncernregnskab og årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et koncernregnskab og årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af koncernregnskabet og årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere koncernen og moderforeningens evne til at fortsætte driften, at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant, samt at udarbejde koncernregnskabet og årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere koncernen og moderforeningen, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af koncernregnskabet og årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om koncernregnskabet og årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformation kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af koncernregnskabet og årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i koncernregnskabet og årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af koncernen og moderforeningens interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af koncernregnskabet og årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om koncernen og moderforeningens evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i koncernregnskabet og årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at koncernen og moderforeningen ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af koncernregnskabet og årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om koncernregnskabet og årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om bl.a. det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Vi afgiver også en udtalelse til den øverste ledelse om, at vi har opfyldt relevante etiske krav vedrørende uafhængighed, og oplyser den om alle relationer og andre forhold, der med rimelighed kan tænkes at påvirke vores uafhængighed og, hvor dette er relevant, tilhørende sikkerhedsforanstaltninger.

Med udgangspunkt i de forhold, der er kommunikeret til den øverste ledelse, fastslår vi, hvilke forhold der var mest betydelige ved revisionen af koncernregnskabet og årsregnskabet for den aktuelle periode og dermed er centrale forhold ved revisionen. Vi beskriver disse forhold i vores revisionspåtegning, medmindre lov eller øvrig regulering udelukker, at forholdet offentliggøres, eller i de yderst sjældne tilfælde, hvor vi fastslår, at forholdet ikke skal kommunikeres i vores revisionspåtegning, fordi de negative konsekvenser heraf med rimelighed ville kunne forventes at veje tungere end de fordele den offentlige interesse har af sådan kommunikation.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om koncernregnskabet og årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af koncernregnskabet og årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med koncernregnskabet og årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til lov om finansiel virksomhed.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med koncernregnskabet og årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i lov om finansiel virksomhed. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Nøgletallet solvensdækning

Ledelsen er ansvarlig for nøgletallet solvensdækning, der fremgår af hoved- og nøgletaloversigten på side 7 i årsrapporten.

Som anført i hoved- og nøgletaloversigten er nøgletallet solvensdækning undtaget fra kravet om revision. Vores konklusion om koncernregnskabet og årsregnskabet omfatter derfor ikke nøgletallet solvensdækning, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om dette nøgletal.

I tilknytning til vores revision af koncernregnskabet og årsregnskabet er det vores ansvar at overveje, om nøgletallet solvensdækning er væsentligt inkonsistent med koncernregnskabet og årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Hvis vi på dette grundlag konkluderer, at der er væsentlig fejlinformation i nøgletallet solvensdækning, skal vi rapportere herom. Vi har intet at rapportere i den forbindelse.

København, den 1. marts 2018

Deloitte

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

CVR-nr. 33 96 35 56

Jacques Peronard
statsautoriseret revisor
MNE-nr. 16613

Michael Thorø Larsen
statsautoriseret revisor
MNE-nr. 35823

Koncernregnskab

Resultatopgørelse og totalindkomstopgørelse

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		2017	2016
1	Bruttopræmier	6.908.621	6.432.545
	Afgivne forsikringspræmier	-1.023	-17
	Præmier f.e.r., i alt	6.907.598	6.432.528
14	Indtægter fra associerede virksomheder	221.638	-36.240
	Indtægter af investeringsejendomme	243.071	183.769
	Renteindtægter og udbytter mv.	2.787.779	2.987.242
2	Kursreguleringer	2.783.005	3.465.567
	Renteudgifter	-5.463	-6.480
	Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed	-319.302	-284.225
	Investeringsafkast, i alt	5.710.728	6.309.633
3	Pensionsafkastskat	-811.942	-777.325
	Investeringsafkast efter pensionsafkastskat	4.898.786	5.532.308
4	Udbetalte ydelser	-6.709.168	-7.905.997
	Modtaget genforsikringsdækning	19.391	20.560
	Forsikringsydelse f.e.r., i alt	-6.689.777	-7.885.437
	Ændring i livsforsikringshensættelser	-3.952.461	-2.648.357
	Ændring af genforsikringsandel	-14.942	-874
	Ændring i livsforsikringshensættelser f.e.r., i alt	-3.967.403	-2.649.231
	Ændring i fortjenstmargen	87.155	-274.939
18	Ændring i overskudskapital	-	264.963
19	Ændring i AP Loyalitetsbonus	-618.414	-
5	Erhvervesomkostninger	-50.520	-41.139
	Administrationsomkostninger	-263.902	-250.910
	Omkostninger overført til andre forretningsområder	78.562	80.459
	Forsikringsmæssige driftsomkostninger f.e.r., i alt	-235.860	-211.590
6	Overført investeringsafkast	-301.367	-143.799
	FORSIKRINGSTEKNISK RESULTAT	80.718	1.064.803
7	FORSIKRINGSTEKNISK RESULTAT AF SYGE- OG ULYKKESFORSIKRING	-406.726	-889.450
6	Egenkapitalens investeringsafkast	258.496	69.705
8	Andre ordinære indtægter og omkostninger	1.997	3.239
	RESULTAT FØR SKAT	-65.515	248.297
9	Skat	121.721	22.642
	ÅRETS KONCERNRESULTAT	56.206	270.939
	Minoritetsinteresser	-313.408	-303.948
	AP-KONCERNENS ANDEL AF KONCERNRESULTAT	-257.202	-33.009
	Årets resultat	-257.202	-33.009
	Opskrivning af omvurderede aktiver efter pensionsafkastskat og henlæggelse til de forsikrede	0	0
	Anden totalindkomst i alt, jf. egenkapitalopgørelsen	0	0
	ÅRETS TOTALINDKOMST	-257.202	-33.009

Balance pr. 31. december**Aktiver**

Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		31.12.2017	31.12.2016
10	IMMATERIELLE AKTIVER	314.803	220.583
11	Driftsmidler	10.466	16.129
12	Domicilejendomme	342.711	325.355
	MATERIELLE AKTIVER, I ALT	353.177	341.484
13	Investeringsjendomme	5.987.558	5.102.023
14	Kapitalandele i associerede virksomheder	1.281.211	1.250.803
	Investeringer i associerede virksomheder, i alt	1.281.211	1.250.803
	Kapitalandele	7.271.713	6.853.406
	Investeringsforeningsandele	7.559.906	10.040.440
	Obligationer	38.717.975	35.522.531
	Pantesikrede udlån	4.358.688	4.321.602
	Andre udlån	49.667	47.032
35	Øvrige	4.886.444	5.677.647
	Andre finansielle investeringsaktiver, i alt	62.844.393	62.462.658
15	INVESTERINGSAKTIVER, I ALT	70.113.162	68.815.484
16	INVESTERINGSAKTIVER TILKNYTTET MARKEDSRENTETPRODUKTER	41.386.825	37.346.697
	Genforsikringsandele af erstatningshensættelser	194.192	180.166
	Genforsikringsandele af hensættelser til forsikringskontrakter, i alt	194.192	180.166
	Tilgodehavender hos forsikringstagere	303.078	271.779
	Tilgodehavender i forbindelse med direkte forsikringskontrakter, i alt	303.078	271.779
	Tilgodehavender hos forsikringsvirksomheder	146.508	161.451
	Andre tilgodehavender	110.165	105.048
	TILGODEHAVENDER, I ALT	753.943	718.444
	Aktuelle skatteaktiver	112.974	264.471
	Likvide beholdninger	755.190	747.266
	Øvrige aktiver	6.968	1.559
	ANDRE AKTIVER, I ALT	875.132	1.013.296
	Tilgodehavende renter	573.384	587.213
	Andre periodeafgrænsningsposter	58.121	50.399
	PERIODEAFGRÆSNINGSPOSTER, I ALT	631.505	637.612
	AKTIVER, I ALT	114.428.547	109.093.600

Balance pr. 31. december

Passiver

Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		31.12.2017	31.12.2016
	Grundkapital	500.964	500.964
	Overført overskud eller underskud	2.588.681	2.845.883
17	AP-KONCERNENS ANDEL AF EGENKAPITAL	3.089.645	3.346.847
	Minoritetsinteresser	3.414.535	2.884.647
	KONCERNEGENKAPITAL, I ALT	6.504.180	6.231.494
18	Overskudskapital	-	0
19	AP Loyalitetsbonus	618.414	-
20	Anden ansvarlig lånekapital	0	90.000
	ANSVARLIG LÅNEKAPITAL, I ALT	618.414	90.000
	Præmiehensættelser	641.797	600.033
21	Livsforsikringshensættelser, gennemsnitsrente	53.928.446	54.422.553
22	Livsforsikringshensættelser, markedsrente	40.499.896	36.041.922
	Fortjenstmargen på livsforsikringer og investeringskontrakter	1.632.071	1.719.226
	Erstatningshensættelser	2.889.384	2.573.558
	Risikomargen på skadesforsikringskontrakter	182.966	107.225
	Hensættelser til bonus og præmierabatter	111.377	35.168
	HENSÆTTELSE TIL FORSIKRINGS- OG INVESTERINGSKONTRAKTER, I ALT	99.885.937	95.499.685
	Udskudte skatteforpligtelser	1.663	134.180
23	Andre hensættelser	3.587	5.062
	HENSATTE FORPLIGTELSE, I ALT	5.250	139.242
	Gæld i forbindelse med direkte forsikring	83.394	259.327
	Gæld i forbindelse med genforsikring	83.295	2.329
24	Gæld til kreditinstitutter	5.160.479	4.432.421
	Anden gæld	1.828.549	2.321.898
	GÆLD, I ALT	7.155.717	7.015.975
	PERIODEAFGRÆNSNINGSPOSTER	259.049	117.204
	PASSIVER, I ALT	114.428.547	109.093.600

- 25 Realiseret resultat
- 26 Sikkerhedsstillelser
- 27 Eventualaktiver og -forpligtelser
- 28 Personaleomkostninger, aflønningsoplysninger og nærtstående parter
- 29 Honorar til koncernens generalforsamlingsvalgte revisor
- 30 Bestyrelsens og direktionens ledelseshverv
- 31 Konsoliderede virksomheder
- 32 Følsomhedsoplysninger
- 33 Investeringer og etik
- 34 Oplysninger om aktieplaceringer
- 35 Finansielle derivater
- 36 Femårsoversigt
- 37 Risikooplysninger
- 38 Anvendt regnskabspraksis

Egenkapitaloppgørelse

Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.

Egenkapitaloppgørelse 2017	Grund- kapital	Overført overskud eller underskud	Foreslået udbytte	I alt
Egenkapital 01.01.2017	500.964	2.845.883	0	3.346.847
Årets resultat	0	-257.202	0	-257.202
Værdiregulering af omvurderede aktiver til dagsværdi		13.471		13.471
Pensionsafkastskat af nettoopskrivninger		-2.061		-2.061
Ovf. til livsforsikringshensættelser, gennemsnitsrente efter pensionsafkastskat		-12.764		-12.764
Ovf. til livsforsikringshensættelser, markedsrente efter pensionsafkastskat		1.354		1.354
Anden totalindkomst	0	0	0	0
AP-Koncernens andel af egenkapital 31.12.2017	500.964	2.588.681	0	3.089.645
Minoritetsinteresser		3.414.535		3.414.535
Koncernegenkapital i alt 31.12.2017	500.964	6.003.216	0	6.504.180

Egenkapitaloppgørelse 2016	Grund- kapital	Overført overskud eller underskud	Foreslået udbytte	I alt
Egenkapital 01.01.2016	500.964	2.878.892	0	3.379.856
Årets resultat	0	-33.009	0	-33.009
Værdiregulering af omvurderede aktiver til dagsværdi		25.825		25.825
Pensionsafkastskat af nettoopskrivninger		-3.952		-3.952
Ovf. til livsforsikringshensættelser, gennemsnitsrente efter pensionsafkastskat		-16.194		-16.194
Ovf. til livsforsikringshensættelser, markedsrente efter pensionsafkastskat		-5.679		-5.679
Anden totalindkomst	0	0	0	0
AP-Koncernens andel af egenkapital 31.12.2016	500.964	2.845.883	0	3.346.847
Minoritetsinteresser		2.884.647		2.884.647
Koncernegenkapital i alt 31.12.2016	500.964	5.730.530	0	6.231.494

Noter

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		2017	2016
1	Bruttopræmier		
	Løbende præmier	4.217.118	4.237.081
	Engangspræmier	2.966.563	2.474.432
	Arbejdsmarkedsbidrag	-275.060	-278.968
	Bruttopræmier	6.908.621	6.432.545
	Individuelt tegnede forsikringskontrakter	1.067.826	1.054.034
	Forsikringskontrakter tegnet som led i et ansættelsesforhold	5.503.081	5.078.434
	Gruppelivskontrakter	612.774	579.045
	Arbejdsmarkedsbidrag	-275.060	-278.968
	Bruttopræmier	6.908.621	6.432.545
	Kontrakter med bonusordning	2.842.284	2.825.606
	Kontrakter for markedsrenteprodukter	4.066.337	3.606.939
	Bruttopræmier	6.908.621	6.432.545
	Præmieindtægten vedrører udelukkende direkte dansk forretning		
	Antal forsikrede (stk.)		
	Individuelt tegnede forsikringskontrakter	176.050	176.511
	Forsikringskontrakter tegnet som led i et ansættelsesforhold	99.078	98.299
	Gruppelivskontrakter	42.294	40.492
2	Kursreguleringer		
	Investerings ejendomme	245.902	377.200
	Kapitalandele	2.996.814	1.558.992
	Investeringsforeningsandele	751.522	498.228
	Obligationer	-740.057	393.210
	Pantesikrede udlån	-12	-121
	Andre udlån	38.819	-95.197
	Anfordringstilgodehavende	35.581	28.150
	Øvrige (afledte finansielle instrumenter)	-545.564	705.105
	Kursreguleringer	2.783.005	3.465.567
3	Pensionsafkastskat		
	Individuel PAL	-779.864	-544.095
	Institut PAL	-25.907	-224.487
	Regulering vedrørende tidligere år	-6.171	-8.743
	Pensionsafkastskat	-811.942	-777.325
4	Udbetalte ydelser		
	Forsikringssummer ved død	-376.167	-306.130
	Forsikringssummer ved kritisk sygdom	-6.100	-7.400
	Forsikringssummer ved invaliditet	-14.435	-14.206
	Forsikringssummer ved udløb	-206.063	-168.585
	Pensions- og renteydelser	-1.655.377	-1.685.171
	Tilbagekøb	-4.126.973	-5.353.204
	Kontant udbetalte bonusbeløb	-324.053	-371.301
	Udbetalte ydelser	-6.709.168	-7.905.997
5	Erhvervsomkostninger		
	Provisioner af koncernens direkte kontrakter	-3.620	-2.973
	Andre erhvervsomkostninger	-46.900	-38.166
	Erhvervsomkostninger	-50.520	-41.139
6	Egenkapitalens investeringsafkast og overført investeringsafkast		
	Forrentning af egenkapitalen	258.496	69.705
	Overført investeringsafkast af syge- og ulykkesforsikring	42.871	74.094
	Overført investeringsafkast	301.367	143.799

Noter

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		2017	2016
7	Forsikringsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring		
	Præmieindtægter		
	Bruttopræmier	507.310	480.209
	Afgivne forsikringspræmier	-36.207	-20.178
	Ændring i præmiehensættelser	-41.764	-600.033
	Præmieindtægter f.e.r., i alt	429.339	-140.002
	Forsikringsteknisk rente	-33.215	-32.415
	Erstatningsudgifter		
	Udbetalte erstatninger	-346.199	-305.078
	Modtaget genforsikringsdækning	28.908	41.183
	Ændring i erstatningshensættelser	-238.163	-389.959
	Ændring i risikomargen	-75.741	-1.422
	Ændring i genforsikringsandel af erstatningshensættelser	14.026	-9.005
	Erstatningsudgifter f.e.r., i alt	-617.169	-664.281
	Bonus og præmierabatter	-76.209	17.485
	Forsikringsmæssige driftsomkostninger		
	Erhvervsomkostninger	-39.003	-38.465
	Administrationsomkostninger	-70.836	-61.822
	Provisioner og gevinstandele fra genforsikringsselskaber	1.944	3.423
	Forsikringsmæssige driftsomkostninger f.e.r., i alt	-107.895	-96.864
	Investeringsafkast	-1.577	26.627
	Forsikringsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring	-406.726	-889.450
	Bruttoerstatningsudgifter		
	Erstatningsudgifter vedrørende skader indtruffet i regnskabsåret	-747.724	-634.050
	Afløbsresultat vedrørende skader indtruffet i tidligere regnskabsår	163.362	-60.987
	Bruttoerstatningsudgifter	-584.362	-695.037
	Genforsikringens andel af erstatningsudgifter		
	Erstatningsudgifter vedrørende skader indtruffet i regnskabsåret	56.960	25.717
	Afløbsresultat vedrørende skader indtruffet i tidligere regnskabsår	-14.026	6.461
	Genforsikringens andel af erstatningsudgifter	42.934	32.178
	Erstatningsudgifter f.e.r., i alt	-541.428	-662.859
	Afløbsresultat for egen regning	149.336	-54.526
	Ændring i erstatningshensættelser		
	Ændring i bruttoerstatningshensættelser, i alt	-315.826	-469.841
	Ændring i hensættelser for løbende ydelser som følge af diskontering overført til <i>Forsikringsteknisk rente og Investeringsafkast</i>	77.663	79.882
	Ændring i erstatningshensættelser	-238.163	-389.959
	Bruttoerstatningsudgifter		
	Antallet af erstatninger (stk.)	888	952
	Gennemsnitlig erstatning for indtrufne skader	658	730
	Erstatningsfrekvens	0,3%	0,4%
	Forsikringsteknisk rente		
	Beregnet forsikringsteknisk rente af præmiehensættelser opgjort efter §69a	5.775	2.580
	Diskontering af erstatningshensættelser overført fra <i>Ændring i erstatningshensættelser</i>	-38.990	-34.995
	Forsikringsteknisk rente	-33.215	-32.415
	Investeringsafkast		
	Investeringsafkast vedrørende regnskabsperioden, jf. note 6	42.871	74.094
	Overført til <i>Forsikringsteknisk rente</i>	-5.775	-2.580
	Effekt af ændret diskonteringssats af erstatningshensættelser overført fra <i>Ændring i erstatningshensættelser</i>	-38.673	-44.887
	Investeringsafkast	-1.577	26.627
8	Andre ordinære indtægter og omkostninger		
	Andre ordinære indtægter og omkostninger, netto	1.997	3.239
	Posten vedrører primært pensionskasseadministration.		

Noter

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		31.12.2017	31.12.2016
9	Skat		
	Aktuel selskabsskat af årets indkomst	-15.721	-38.379
	Ændring i udskudt skat, tidligere år	3.890	-28.500
	Ændring i udskudt skat	130.897	37.462
	Regulering til aktuel skat, tidligere år	2.479	56.087
	Udenlandske skatter	176	-4.028
	Skat	121.721	22.642
	Skatteprocent		
	Årets resultat før skat	-65.515	248.297
	Minoritetsinteressers andel af resultat før skat	-313.408	-303.948
	Skattemæssige reguleringer	-142.941	61.473
	Reguleringer vedrørende tidligere års skatteberegning	1.102	-59
	Korrigeret resultat for året	-520.762	5.763
	Dansk skat heraf, aktuel dansk skattesats	114.521	-1.268
	Reguleringer til tidligere år	7.024	27.938
	Udenlandske skatter	176	-4.028
	Resultatført skat af årets resultat	121.721	22.642
10	Immaterielle aktiver		
	Kostpris primo	479.970	369.125
	Tilgang	141.601	110.926
	Kostpris ultimo	621.571	480.051
	Afskrivninger primo	-259.387	-220.830
	Tilgang	-47.381	-38.638
	Afskrivninger ultimo	-306.768	-259.468
	Regnskabsmæssig værdi ultimo	314.803	220.583
11	Driftsmidler		
	Kostpris primo	55.125	43.467
	Tilgang	5.483	11.394
	Afgang	-2.786	-185
	Kostpris ultimo	57.822	54.676
	Afskrivninger primo	-38.996	-29.894
	Tilgang	-9.367	-9.048
	Afgang	1.007	395
	Afskrivninger ultimo	-47.356	-38.547
	Regnskabsmæssig værdi ultimo	10.466	16.129
12	Domicilejendomme		
	Regnskabsmæssig værdi primo	325.355	314.373
	Tilgang	414	0
	Afgang	0	0
	Årets værdiregulering	16.942	10.982
	Regnskabsmæssig værdi ultimo	342.711	325.355
13	Investeringsejendomme		
	Dagsværdi/regnskabsmæssig værdi primo	5.957.255	4.747.849
	Tilgang	857.136	972.889
	Afgang	-126.184	-134.977
	Årets værdiregulering til dagsværdi	255.121	371.494
	Dagsværdi/regnskabsmæssig værdi ultimo	6.943.328	5.957.255
	Heraf indregnet under investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter, jf. note 16	-955.770	-855.232
	I alt	5.987.558	5.102.023
	Afkastprocenter, der er lagt til grund ved fastsættelse af værdiansættelse til dagsværdi efter DCF-modellen:		
	Vægtet gennemsnit	5,8%	5,7%
	Vægtet gennemsnit erhvervsejendomme	6,1%	6,0%
	Vægtet gennemsnit boligejendomme	4,8%	4,4%
	På udvalgte ejendomme har der været eksterne eksperter involveret i værdiansættelsen.		

Noter

Note	Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.	31.12.2017	31.12.2016
------	---------------------------------------	------------	------------

14	Kapitalandele i associerede virksomheder		
	Regnskabsmæssig værdi primo	2.285.934	2.192.222
	Tilgang	152.313	329.819
	Afgang	-98.511	-67.174
	Udbetalt udbytte	-148.789	-147.536
	Resultat - indregnet via resultatopgørelsen	221.638	-36.240
	Resultat - indregnet via anden totalindkomst	-3.471	14.843
	Kapitalandele i associerede virksomheder	2.409.114	2.285.934
	Heraf indregnet under investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter, jf. note 16	-1.127.903	-1.035.131
	I alt	1.281.211	1.250.803

15	Investeringsaktiver tilknyttet gennemsnitsrenteprodukter		
	Specifikation af aktiver tilknyttet gennemsnitsrenteprodukter og deres afkastprocent fremgår af oversigt på side 16 i ledelsesberetningen.		

16	Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter		
	Investeringsejendomme	955.770	855.232
	Kapitalandele i associerede virksomheder	1.127.903	1.035.131
	Kapitalandele	21.883.659	19.437.342
	Investeringsforeningsandele	8.643.630	7.696.077
	Obligationer	8.770.138	8.322.775
	Anfordringstilgodehavender	5.725	140
	Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter	41.386.825	37.346.697
	Specifikation af aktiver tilknyttet markedsrenteprodukter og deres afkastprocent fremgår af oversigt på side 16 i ledelsesberetningen.		

17	Egenkapital og sikkerhedsfond		
	AP-koncernens andel af egenkapital	3.089.645	3.346.847
	Sikkerhedsfond og ubeskattet egenkapital		
	Af sikkerhedsfonden er 137.712 t.kr. henlagt af ubeskattede midler.		
	Egenkapitalen i Finanssektorens Pensionskasse blev i forbindelse med fusion pr. 1. januar 2012 indskudt uden aktuel skattebetaling i overensstemmelse med reglerne i selskabsskatteloven.		
	Hvis egenkapitalen nedbringes til mindre end 2.643 mio.kr., vil det udløse genbeskatning med op til 209 mio. kr. svarende til skat af den fra FSP indskudte egenkapital pr. 1. januar 2012.		
	Jf. regnskabsbekendtgørelsens § 76 er der ikke afsat udskudt skat af den ubeskattede del af sikkerhedsfonden eller den ved fusionen erhvervede ikke-selskabsbeskattede egenkapital, idet ledelsen med baggrund i realiserede resultater siden 2012 og forventninger til de kommende år ikke forventer, at der indtræffer en situation, der vil udløse beskatning.		

18	Overskudskapital		
	Saldo primo	-	264.963
	Forrentning	-	-17.720
	Overført til/fra overskudskapital inkl. udbetalinger	-	-247.243
	Saldo ultimo	-	0

19	AP Loyalitetsbonus		
	Saldo primo	-	-
	Udlodning af AP Loyalitetsbonus før PAL	734.000	-
	Overført direkte til rentegrupper	-3.340	-
	PAL	-111.791	-
	Udbetalinger	-455	-
	Saldo ultimo	618.414	-

Noter

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		31.12.2017	31.12.2016				
20	Anden ansvarlig lånekapital	0	90.000				
	Lånet er ydet i overensstemmelse med reglerne om supplerende kapital i lov om finansiel virksomhed. Lånet er denomineret i danske kroner.						
	Lånet er uamortisabelt, udløbet og tilbagebetalt den 15. september 2017.						
	Rentesatsen er 4,8666 %, og renten har udgjort	3.102	4.380				
	Omkostninger ved optagelse af ansvarlig lånekapital i året har udgjort	-	-				
21	Livsforsikringshensættelser - gennemsnitsrente						
	Livsforsikringshensættelser primo	54.422.550	52.934.837				
	Fortjenstmargen primo	1.136.931	897.875				
	Forsikringsmæssige hensættelser primo	55.559.481	53.832.712				
	Kollektivt bonuspotentiale primo	-5.771.966	-5.307.407				
	Akkumuleret værdiregulering primo	-8.482.816	-7.511.650				
	Retrospektive hensættelser primo	41.304.699	41.013.655				
	Bruttopræmier	2.842.284	2.825.605				
	Rentetilskrivning	1.295.579	1.367.759				
	Forsikringsydelse	-3.606.586	-3.871.989				
	Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	-136.484	-163.491				
	Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	-69.534	-110.374				
	Overført til/fra unit-linked kontrakter	-480.845	243.536				
	Retrospektive hensættelser ultimo	41.149.113	41.304.701				
	Akkumuleret værdiregulering ultimo	8.340.088	8.482.817				
	Kollektivt bonuspotentiale ultimo	5.547.141	5.771.966				
	Forsikringsmæssige hensættelser ultimo	55.036.342	55.559.484				
	Fortjenstmargen ultimo	-1.107.896	-1.136.931				
	Livsforsikringshensættelser - gennemsnitsrente	53.928.446	54.422.553				
	Fordeling af livsforsikringshensættelser efter rentegrupper for de forsikringsbestande der er omfattet af bekendtgørelse om kontributionsprincippet 31.12.2017:						
		Garanterede ydelser	Individuelt bonus-potentiale	Kollektivt bonus-potentiale	Fortjenstmargen	Udlægskonto	Risikomargen
	AIA R1-FSP 1,00%	658.827	0	65.036	4.638	0	1.298
	R2 1,00%-2,00%	4.010.594	106.222	1.019.606	104.436	0	8.830
	AIA 1,00%-2,00%	9.804.433	0	1.131.509	164.431	0	16.609
	FSP 2,00%-3,00%	4.800.341	0	497.752	102.671	0	10.682
	R3 2,00%-3,00%	1.783.287	0	365.243	47.457	0	3.795
	R4 3,00%-4,00%	4.026.558	0	311.469	79.826	0	8.329
	R5 4,00%-5,00%	12.873.269	0	862.973	255.243	0	25.580
		37.957.309	106.222	4.253.588	758.702	0	75.123
	Risikogrupper			160.582		0	
	Omkostningsgrupper			287		0	
	I alt			4.414.457		0	
				Afkast	Bonusgrad		
	AIA R1-FSP 1,00%			3,2%	10,1%		
	R2 1,00%-2,00%			4,0%	28,0%		
	AIA 1,00%-2,00%			2,7%	11,9%		
	FSP 2,00%-3,00%			1,2%	14,0%		
	R3 2,00%-3,00%			2,8%	23,4%		
	R4 3,00%-4,00%			0,8%	10,1%		
	R5 4,00%-5,00%			0,3%	10,7%		
	Omkostningsgrupper inden for kontribution						
	Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus					81.074	113.564
	Forsikringsmæssige driftsomkostninger					-92.606	-101.539
	Omkostningsresultat					-11.532	12.025
	Omkostningsresultat					-0,03%	0,03%
	Risikogrupper inden for kontribution						
	Risikoresultat efter tilskrivning af risikobonus					45.594	70.564
	Risikoresultat efter tilskrivning af risikobonus					0,11%	0,17%
	Forrentning af kundemidler efter omkostninger før skat					1,1%	5,9%

Noter

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.

31.12.2017 31.12.2016

21 Livsforsikringshensættelser - gennemsnitsrente (fortsat)

Fordeling af livsforsikringshensættelser efter rentegrupper for de forsikringsbestande der er omfattet af bekendtgørelse om kontributionsprincippet ultimo 2016:

	Garanterede ydelser	Individuelt bonus-potentiale	Kollektivt bonus-potentiale	Fortjenstmargin	Udlægskonto	Risikomargen
AIA R1-FSP 1,00%	689.711	0	55.800	11.673	0	1.449
R2 1,00%-2,00%	3.865.984	156.681	975.581	69.466	0	9.179
AIA 1,00%-2,00%	9.005.464	0	1.286.290	107.926	0	16.965
FSP 2,00%-3,00%	4.966.667	0	543.180	106.892	0	11.449
R3 2,00%-3,00%	1.847.721	0	367.128	33.965	0	3.967
R4 3,00%-4,00%	4.237.860	0	385.530	87.460	0	9.222
R5 4,00%-5,00%	13.303.682	0	1.081.404	269.249	0	27.647
	37.917.089	156.681	4.694.913	686.631	0	79.878
Risikogrupper			201.775		0	
Omkostningsgrupper			642		0	
I alt			4.897.330		0	

	Afkast	Bonusgrad
AIA R1-FSP 1,00%	5,1%	8,1%
R2 1,00%-2,00%	5,6%	29,1%
AIA 1,00%-2,00%	6,3%	14,7%
FSP 2,00%-3,00%	8,4%	14,7%
R3 2,00%-3,00%	4,4%	22,8%
R4 3,00%-4,00%	8,4%	11,8%
R5 4,00%-5,00%	7,6%	13,0%

Fordeling af livsforsikringshensættelser efter forsikringskontrakternes oprindelige grundlagsrenter ultimo for de forsikringsbestande, der ikke er omfattet af bekendtgørelse om kontributionsprincippet 31.12.2017:

	Garanterede ydelser	Individuelt bonus-potentiale	Kollektivt bonus-potentiale	Fortjenstmargin	Risikomargen
AP Stabil 0%	19.308	9.778.131	1.132.684	349.194	19.308
Gruppeliv mv. 0%	488.480	0	0	0	4.238
>5,00%	31.853	0	0	0	0
	539.641	9.778.131	1.132.684	349.194	23.546
	Afkast	Bonusgrad			
AP Stabil 0%	5,8%	106,6%			
Gruppeliv mv. 0%	0,6%	0,0%			
>5,00%	0,6%	0,0%			

Omkostningsgrupper uden for kontribution

Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	55.411	49.928
Forsikringsmæssige driftsomkostninger	-51.327	-42.629
Omkostningsresultat	4.084	7.299
Omkostningsresultat	0,04%	0,07%

Risikogrupper uden for kontribution

Risikoresultat efter tilskrivning af risikobonus	23.940	39.810
Risikoresultat efter tilskrivning af risikobonus	0,21%	0,36%

Fordeling af livsforsikringshensættelser efter forsikringskontrakternes oprindelige grundlagsrenter ultimo for de forsikringsbestande, der ikke er omfattet af bekendtgørelse om kontributionsprincippet ultimo 2016:

	Garanterede ydelser	Individuelt bonus-potentiale	Kollektivt bonus-potentiale	Fortjenstmargin	Risikomargen
AP Stabil 0%	20.630	10.082.094	874.636	450.300	20.630
Gruppeliv mv. 0%	435.624	0	0	0	5.153
>5,00%	38.468	0	0	0	0
	494.722	10.082.094	874.636	450.300	25.783
	Afkast	Bonusgrad			
AP Stabil 0%	5,4%	102,9%			
Gruppeliv mv. 0%	2,0%	0,0%			
>5,00%	2,0%	0,0%			

Noter

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		31.12.2017	31.12.2016																											
22	Livsforsikringshensættelser - markedsrente																													
	Livsforsikringshensættelser primo	36.041.923	34.859.409																											
	Fortjenstmargen primo	582.296	546.413																											
	Forsikringsmæssige hensættelser primo	36.624.219	35.405.822																											
	Akkumuleret værdiregulering primo	173.635	0																											
	Retrospektive hensættelser primo	36.797.854	35.405.822																											
	Bruttopræmier	4.066.337	3.606.939																											
	Rentetilskrivning	3.069.145	1.914.579																											
	Forsikringsydelse	-3.102.128	-4.012.660																											
	Omkostningstillæg	-99.062	-85.997																											
	Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	-5.457	-13.189																											
	Overført til/fra overskudskapital, netto	0	225.895																											
	Overførsel til/fra bonusberettigede kontrakter	480.846	-243.536																											
	Retrospektive hensættelser ultimo	41.207.535	36.797.853																											
	Akkumuleret værdiregulering ultimo	-183.463	-173.635																											
	Forsikringsmæssige hensættelser ultimo	41.024.072	36.624.218																											
	Fortjenstmargen ultimo	-524.176	-582.296																											
	Livsforsikringshensættelser - markedsrente	40.499.896	36.041.922																											
	Forrentning af kundemidler efter omkostninger før skat	11,4%	5,9%																											
	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">År til pension</th> <th colspan="3">Andel af gennemsnitlige hensættelser</th> </tr> <tr> <th>Afkast</th> <th>Risiko</th> <th></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>30 år</td> <td style="text-align: center;">6,8%</td> <td style="text-align: center;">13,1%</td> <td style="text-align: center;">4,75</td> </tr> <tr> <td>15 år</td> <td style="text-align: center;">6,7%</td> <td style="text-align: center;">9,3%</td> <td style="text-align: center;">4,25</td> </tr> <tr> <td>5 år</td> <td style="text-align: center;">9,8%</td> <td style="text-align: center;">5,4%</td> <td style="text-align: center;">3,25</td> </tr> <tr> <td>5 år efter</td> <td style="text-align: center;">0,9%</td> <td style="text-align: center;">3,8%</td> <td style="text-align: center;">2,00</td> </tr> <tr> <td>Ikke livscyklus</td> <td style="text-align: center;">6,6%</td> <td style="text-align: center;">7,1%</td> <td style="text-align: center;">4,25</td> </tr> </tbody> </table>	År til pension	Andel af gennemsnitlige hensættelser			Afkast	Risiko		30 år	6,8%	13,1%	4,75	15 år	6,7%	9,3%	4,25	5 år	9,8%	5,4%	3,25	5 år efter	0,9%	3,8%	2,00	Ikke livscyklus	6,6%	7,1%	4,25		
År til pension	Andel af gennemsnitlige hensættelser																													
	Afkast	Risiko																												
30 år	6,8%	13,1%	4,75																											
15 år	6,7%	9,3%	4,25																											
5 år	9,8%	5,4%	3,25																											
5 år efter	0,9%	3,8%	2,00																											
Ikke livscyklus	6,6%	7,1%	4,25																											
	Risikotallet er kategoriseret ved anvendelsen af følgende skala:																													
	<table border="1"> <tr> <td style="width: 20px; text-align: center;">1</td> <td style="width: 20px; text-align: center;">2</td> <td style="width: 20px; text-align: center;">3</td> <td style="width: 20px; text-align: center;">4</td> <td style="width: 20px; text-align: center;">5</td> <td style="width: 20px; text-align: center;">6</td> <td style="width: 20px; text-align: center;">7</td> </tr> </table>	1	2	3	4	5	6	7																						
1	2	3	4	5	6	7																								
	<table border="1"> <tr> <td style="width: 20px;">←</td> <td style="width: 20px; text-align: center;">Lav risiko</td> <td style="width: 20px;"></td> <td style="width: 20px;"></td> <td style="width: 20px;"></td> <td style="width: 20px;"></td> <td style="width: 20px; text-align: center;">Høj risiko</td> <td style="width: 20px;">→</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">Typisk lavt afkast</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">Typisk højt afkast</td> <td></td> </tr> </table>	←	Lav risiko					Høj risiko	→		Typisk lavt afkast					Typisk højt afkast														
←	Lav risiko					Høj risiko	→																							
	Typisk lavt afkast					Typisk højt afkast																								

23 Andre hensættelser

Posten omfatter resterende hensat forpligtelse til kontrakter på i alt oprindeligt 67 mio.kr. Forpligtelsen omfatter kontrakt med FSP's tidligere outsourcingleverandør Forca, samt huslejekontrakt på FSP's tidligere domicil.

Noter

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		31.12.2017	31.12.2016
24	Gæld til kreditinstitutter		
	Gæld til kreditinstitutter, herunder køb af investeringsaktiver med valør efter balancedagen	1.243.826	440.339
	Gæld vedrørende repo-forretninger	0	287.700
	Collateral, kontant modtaget	3.916.653	3.704.382
	I alt	5.160.479	4.432.421
	Af gælden forfalder mere end 5 år efter balancetidspunktet	0	0
25	Realiseret resultat		
	Fordeling af realiseret resultat (AP Pension livsforsikringsaktieselskab)		
	Egenkapitalen	312.334	258.881
	Overskudskapital	0	10.837
	De forsikrede	-173.924	1.139.956
	Realiseret resultat (for 2016 inkl. effekter i åbningsbalancen)	138.409	1.409.674
26	Sikkerhedsstillelser		
	Følgende aktiver til bogført værdi er optaget i register efter §167 i lov om finansiel virksomhed:		
	Investeringsejendomme	161.020	180.845
	Kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder	25.045.839	26.375.983
	Kapitalandele	10.316.687	5.879.512
	Investeringsforeningsandele	7.680.808	11.982.112
	Obligationer	48.601.003	43.143.019
	Pantesikrede udlån	4.358.687	4.409.543
	Andre udlån	285	1.073
	Øvrige (herunder derivater mv.)	4.409.455	4.976.691
	Genforsikringskontrakter	194.192	180.166
	Tilgodehavender hos forsikringsvirksomheder	146.508	161.451
	Tilgodehavende hos tilknyttede virksomheder	584.138	169.133
	Anfordringstilgodehavender	485.515	686
	Tilgodehavende renter	551.583	564.788
	Registrerede aktiver i alt	102.535.720	98.025.002
	Følgende aktiver til regnskabsmæssig værdi er stillet til sikkerhed på collateral-aftaler vedrørende finansielle instrumenter eller er repofinansieret og dermed ikke disponible:		
	Obligationer og likvide beholdninger	212.802	1.106.437
27	Eventualaktiver og -forpligtelser		
	EU-domstolen har i 2014 afsagt en præjudiciel dom, hvorefter visse ydelser til investeringsforenings-lignende pensionskasser potentielt kan fritages for moms. Østre Landsret har i 2015 truffet endelig dansk afgørelse i sagen og SKAT har i forlængelse heraf udsendt styresignaler herom. Styresignalerne implementerer praksisændringen i dansk praksis så pensionskasser og livsforsikringselskaber omfattes af momsfritagelsen. Koncernen har opgjort et skønnet tilgodehavende efter retningslinjerne i styresignalerne. Den endelige definition af hvilke ydelser, der er omfattet af fritagelsen samt opgørelsen af kravenes endelige størrelse vil først blive afklaret ved sagsbehandling hos SKAT. Som følge af usikkerheden er tilgodehavendet ikke indregnet.		
	Koncernen har givet tilsagn om yderligere investering i aktier, investeringsfonde mv. for et beløb på 4.049.649 t.kr. (2016: 4.530.081 t.kr.)		
	Koncernens størrelse og forretningsomfang indebærer, at koncernen til stadighed er part i diverse rets- og ankenævnsager. De verserende sager forventes ikke at få væsentlig indflydelse på koncernens finansielle stilling.		
	Koncernen har i 2016 modtaget stævning i form af gruppesøgsmål vedrørende omvalg til markedsrente i det tidligere FSP Pension i 2011. Stævningen mod koncernen kommer fra Foreningen Gruppesøgsmål, som omfatter 211 medlemmer. Koncernen fusionerede med FSP Pension i 2012. Det er sagsøgernes påstand, at omvalget skal annulleres, og at kunderne derved skal stilles, som om de ikke havde foretaget omvalg fra gennemsnitsrente til markedsrente. Sagerne har tidligere været behandlet i Ankenævnet for Forsikring og sagerne blev afgjort til koncernens fordel i 2016. Sagsøgerne har i 2017 valgt at indklage sagen for byretten.		

Noter

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		31.12.2017	31.12.2016
28	Personaleomkostninger, aflønningsoplysninger og nærtstående parter		
	Personaleomkostninger		
	Lønninger og vederlag	224.296	209.289
	Pensionsbidrag	38.675	35.348
	Afgifter beregnet på grundlag af personaleantallet eller lønsummen	36.824	29.522
	Personaleomkostninger i alt	299.795	274.159
	Aflønningsoplysninger i henhold til bekendtgørelse om lønpolitik mv.		
		Antal personer i gruppen	
		<u>2017</u>	<u>2016</u>
	Fast løn og pensionsbidrag til direktion	1,3	2
	Variabel løn og pensionsbidrag til direktion		
	Vederlag til bestyrelse	15,0	15
	Fast løn og pensionsbidrag til øvrige ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på koncernens risikoprofil	35,2	21
	Variabel løn og pensionsbidrag til øvrige ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på koncernens risikoprofil		
		680	0
	Lønninger, pensionsbidrag og vederlag til koncerndirektion og -bestyrelse og øvrige ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på koncernens risikoprofil	52.637	55.322
	I forbindelse med Søren Dal Thomsens fratrædelse er der i 2016-koncernregnskabet i henhold til ansættelseskontrakten indregnet 12 måneders løn og pension samt en godtgørelse i forbindelse med fratrædelse svarende til 24 måneders løn og pension mv., i alt 15,8 mio.kr.		
	Koncernens lønpolitik er gengivet på www.appension.dk/loenpolitik .		
	Faste lønninger, pensionsbidrag og vederlag til koncerndirektion		
	Søren Dal Thomsen (fratrådt som adm. direktør december 2016)	0	20.974
	Nils Bo Normann Rasmussen, adm. direktør	4.165	3.981
	Jesper Grundvad Bjerre (tiltrådt 1. oktober 2017)	884	0
	I alt	5.049	24.955
	Vederlag for direktionens deltagelse i bestyrelser og repræsentantskaber tilfalder enten direkte eller indirekte koncernen.		
	Nils Bo Normann Rasmussen kan opsiges sin stilling med 12 måneders varsel.		
	AP Pension kan opsiges Nils Bo Normann Rasmussen med 12 måneders varsel, og han vil i så fald modtage en fratrædelsesgodtgørelse svarende til 12 måneders løn.		
	Jesper Grundvad Bjerre kan opsiges sin stilling med 6 måneders varsel.		
	AP Pension kan opsiges Jesper Grundvad Bjerre med 6 måneders varsel, og han vil i så fald modtage en fratrædelsesgodtgørelse svarende til 6 måneders løn.		
	Vederlag til bestyrelse		
	Niels Dengsø Jensen, gårdejer, formand	377	265
	Søren Dalum Tinggaard, Vice President, næstformand	360	265
	Hans Ola Arvidsson, Chief Human Resource Officer	75	76
	Michael Budolfsen, næstformand	0	76
	Niels Jørgen Ellegaard, tillidsmand	56	0
	Flemming Frost, afdelingsleder	0	76
	Ole Ernsts Hansen, Senior Director	120	118
	Björg Houmøller, treasurychef	75	76
	Søren Herrestrup Husted, salgsdirektør	90	0
	Jens Erik Guldbjerg Iversen, souschef	120	76
	Maria Kofod Larsen, koncerndirektør	75	76
	Karsten Laursen, økonomidirektør	120	118
	Jesper Munck Loiborg, adm. direktør	180	170
	Lasse Nyby, adm. direktør	180	170
	Ole Skov, formand Spar Nord Kreds	56	0
	Peter Thomasen, mæglerkundechef	120	90
	Jørgen Dencker Wisborg, adm. direktør	165	118
	Jens Muff Wissing, afdelingschef	0	118
	Solveig Nylev Ørteby	56	0
	I alt for medlemmer i bestyrelsen på tidspunktet for regnskabsaflæggelsen	2.225	1.888
	Anne Mette Boutrup	0	28
	Michael Budolfsen, næstformand	19	0
	Flemming Frost, afdelingsleder	19	0
	Jens Muff Wissing, afdelingschef	30	0
	I alt vederlag til bestyrelse	2.293	1.916
	Gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i regnskabsperioden	307	277
	Nærtstående parter		
	Bortset fra den almindelige aflønning ydet på sædvanlige vilkår har der ikke været transaktioner med nærtstående parter.		

Noter

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.	31.12.2017	31.12.2016
---	-------------------	-------------------

29 Honorar til koncernens generalforsamlingsvalgte revisor

Deloitte

Lovpligtig revision af koncern- og årsregnskaberne	1.562	1.531
Erklæringsopgaver med sikkerhed	250	250
Skatterådgivning	253	858
Andre ydelser	2.454	5.465

Samlet honorar

4.519	8.104
--------------	--------------

Honorar for ikke-revisionsmæssige ydelser leveret af Deloitte Statsautoriseret Revisionspartnerselskab udgør 2.957 t.kr. og består af diverse erklæringsopgaver, herunder review af mellembalancer, skattemæssig rådgivning indenfor investeringsområdet samt anden generel rådgivning inden for regnskab samt øvrige projekter

30 Bestyrelsens og direktionens ledelseshverv

Bestyrelse

Niels Dengsø Jensen

Bestyrelsesformand:

DLG a.m.b.a.

Jyden A/S

Bestyrelsesmedlem:

DLG-koncernen (6 datterselskaber)

Søren Dalum Tinggaard

Vice President:

Danish Crown A.m.b.a.

Bestyrelsesmedlem:

Skjern Bank A/S

Hans Ola Arvidsson

Chief Human Resource Officer:

Arla Foods amba

Bestyrelsesformand:

Arla Foods AB

Bestyrelsesmedlem:

Univsum Communications AB

Arla Foods Deutschland GmbH

Niels Jørgen Ellegaard

Næstformand:

Finansforbundets Kreds Øst

Bestyrelsesmedlem:

Finansforbundets Hovedbestyrelse

TietgenSkolen

Ole Ernstsens Hansen

Director:

Arla Foods amba

Bestyrelsesmedlem:

Slagelse Erhvervsråd

Slagelse Erhvervscenter A/S

Direktør:

Arla Foods Distribution A/S

Jens Erik Guldbjerg Iversen

Bestyrelsesmedlem:

Vejen Brugsforening/Kvicklyl Vejen

Medlem af Repræsentantskabet for:

EWII

Øvrige ledelsesmedlemmer har ikke andre ledelseshverv bortset fra i andre koncernselskaber.

Maria Kofod Larsen

Koncerndirektør Organisation & Strategi:

DLG a.m.b.a.

Lasse Nyby

Adm. direktør:

Spar Nord Bank A/S

Bestyrelsesformand:

Spar Nord Bank-koncernen (1 datterselskab)

Landsdækkende Banker

Bestyrelsesmedlem:

Finansrådet

FR I af 16. september 2015 A/S

PRAS A/S

Vækst-Invest Nordjylland A/S

Nykredit A/S

Totalkredit A/S

Ole Skov

Bestyrelsesformand:

Spar Nord Kreds

Bestyrelsesmedlem:

Spar Nord Bank A/S

Finansforbundets Hovedbestyrelse

Jørgen Dencker Wisborg

Adm. direktør:

OK a.m.b.a.

Bestyrelsesformand:

OK a.m.b.a.-koncernen (6 datterselskaber)

Bestyrelsesmedlem (næstformand):

Schouw A/S

Energi og Olieforum

Bestyrelsesmedlem:

Formuepleje Holding A/S

Noter

Note

31 Konsoliderede virksomheder

Navn	Hjemsted	Ejerandel 31.12	Resultat
AP Pension livsforsikringsaktieselskab	København	100%	-255.957
AP Pensionservice A/S	København	100%	1.557
AP Invest Kapitalforening	København	82%	2.133.983
Investeringselskabet af 15. maj 2015 A/S	København	100%	15.474
nærpension A/S	København	100%	-842
AP Ejendomme A/S (inkl. datterselskaber)	København	100%	520.052
Dansk Farmland K/S (inkl. datterselskaber)	Fredericia	100%	12.904

32 Følsomhedsoplysninger

	Påvirkning af egenkapitalen
Alle beløb er anført i mio.kr.	
Rentestigning på 0,7-1,0 procentpoint	-53
Rentefald på 0,7-1,0 procentpoint	-28
Aktiekursfald på 12%	-30
Ejendomsprisfald på 8%	-60
Valutakursrisiko (VaR 99%)	-47
Tab på modparter på 8%	-6

Skemaet viser effekten på egenkapitalen af følsomheden på investeringsaktiverne og livsforsikringshensættelserne ved indtræden af enkeltstående hændelser. Skemaet er udfyldt i overensstemmelse med vejledningerne til de indberetninger om effekterne af risici, som tidligere skulle foretages til Finanstilsynet.

33 Investeringer og etik

AP Pensions etiske retningslinier for investeringer er beskrevet i beretningen på side 15.

34 Oplysninger om aktieplaceringer

På AP Pensions hjemmeside (www.appension.dk) er der en oversigt over de 20 største aktieinvesteringer. Oversigten opdateres kvartalsvis. På forespørgsel oplyser AP Pension gerne om alle sine aktieinvesteringer. Det vil i så fald være en oversigt pr. seneste årsskifte.

35 Finansielle derivater pr. 31.12.2017

AP Pension anvender finansielle instrumenter til styring af valuta-, rente- og aktierisici. Herudover anvendes rentederivater til afdækning af ydelsesgarantier.

Der er indgået collateral aftaler vedrørende finansielle instrumenter. I den forbindelse er der modtaget sikkerhedsstillelse i form af obligationer på 888 mio. kr., samt likvider, jf. nedenfor.

Finansielle instrumenter indregnes og måles til dagsværdi.

	Udløb	Hovedstol	Regnskabsmæssig værdi
Rentederivater	2019-2050	9.580.520	4.427.750
Valutaterminsforretninger	2018	40.348.216	170.126
Aktieoptioner og - futures	2018	1	-1.872
I alt finansielle instrumenter			4.596.004
Heraf collateraliseret, modtaget i form af likvider indregnet i balancen			-3.916.653
			679.351
Indeholdt i følgende regnskabsposter:			
Øvrige investeringsaktiver			4.886.444
Gæld til kreditinstitutter			-3.916.653
Anden gæld			-290.440
I alt indregnet under øvrige investeringsaktiver, gæld til kreditinstitutter og anden gæld			679.351

36 Femårsoversigt

Femårsoversigten bestående af hovedtal og nøgletal findes i beretningen på side 7.

37 Risikoplysninger

Risikoplysninger fremgår af ledelsesberetningens afsnit "Risikostyring og solvenskapitalkrav" på side 10, samt af afsnittet "Finansielle risici" og afsnittet "Forsikringsrisici" side 11.

Noter

38. Anvendt regnskabspraksis

Generelt

Som følge af, at foreningens eneste aktivitet er at besidde kapitalandele i dattervirksomhed, der driver forsikringsvirksomhed, er foreningens årsrapport aflagt i overensstemmelse med reglerne i lov om finansiel virksomhed samt Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser.

Den anvendte regnskabspraksis er uændret i forholdt til foregående år.

Enkelte sammenligningstal er reklassificeret i forhold til foregående årsregnskab.

Generelt om indregning og måling

Aktiver indregnes i balancen, når det som følge af en tidligere begivenhed er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde koncernen, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når koncernen som følge af en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtelse, og det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå koncernen, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til kostpris. Måling efter første indregning sker som beskrevet for hver enkelt regnskabspost nedenfor.

Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige risici og tab, der fremkommer, inden årsrapporten aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen.

I resultatopgørelsen indregnes indtægter i takt med, at de indtjenes, mens omkostninger indregnes med de beløb, der vedrører regnskabsåret.

Regnskabsmæssige vurderinger og skøn

Udarbejdelsen af årsregnskabet forudsætter, at ledelsen foretager en række skøn og vurderinger omkring fremtidige forhold, der har væsentlig indflydelse på den regnskabsmæssige værdi af aktiver og forpligtelser. Områderne med væsentligste effekter af skøn og vurderinger er:

- Forpligtelser vedrørende forsikringskontrakter
- Dagsværdi af unoterede finansielle instrumenter, herunder derivater
- Dagsværdi af investeringsejendomme

De anvendte skøn og vurderinger er baseret på forudsætninger, som ledelsen anser for forsvarlige, men som i sagens natur er usikre og uforudsigelige, ligesom uventede fremtidige begivenheder eller omstændigheder kan opstå. Disse skøn og vurderinger er derfor naturligt vanskelige og dermed forbundet med usikkerhed selv i perioder med stabile økonomiske forhold. Andre vil kunne komme frem til andre skøn.

Ændring i regnskabsmæssige skøn

Den årlige opdatering af levetidsforudsætninger og genkøbshyppigheder mv. øgede koncernens livsforsikringshensættelser med 211 mio. kr. for bestanden opgjort pr. 31. december 2017. Dette har ikke påvirket resultatet eller egenkapitalen.

Koncernregnskab

Koncernregnskabet omfatter Foreningen AP Pension f.m.b.a. med de tilknyttede dattervirksomheder, som fremgår af koncernregnskabsnote 31 - konsoliderede virksomheder.

Koncernregnskabet er udarbejdet ved sammenlægning af de enkelte virksomheders resultatopgørelser og balancer.

Virksomheder, hvori koncernen besidder mellem 20 procent og 50 procent af stemmerettighederne eller på anden måde udøver betydelig men ikke bestemmende indflydelse, betragtes som associerede virksomheder. I koncernregnskabet optræder associerede virksomheder som en særskilt post i resultatopgørelse og balance.

Resultatopgørelsen for koncernen er opstillet efter skemaet for livsforsikringsvirksomheder, da langt den største del af koncernens præmier og hensættelser vedrører livsforsikring.

Der er foretaget eliminering af indtægter, udgifter, mellemværender og aktiebesiddelser virksomhederne imellem.

I koncernresultatopgørelsen er de forsikringsmæssige driftsomkostninger reduceret med de til andre forretningsområder overførte omkostninger. Disse omkostninger er fordelt på posterne *Forsikringsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring*, *Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed* og *Andre ordinære indtægter og omkostninger*.

De årsrapporter, der indgår i koncernregnskabet, er udarbejdet i overensstemmelse med modervirksomhedens regnskabspraksis.

Virksomhedssammenslutninger

Nyerhvervede virksomheder indregnes i koncernregnskabet fra overtagelsestidspunktet.

Ved køb af nye virksomheder anvendes overtagelsesmetoden, hvorefter de tilkøbte virksomhe-

ders identificerbare aktiver og forpligtelser måles til dagsværdi på overtagelsestidspunktet.

Positive forskelsbeløb (goodwill) mellem kostprisen for den erhvervede kapitalandel og dagsværdien af de overtagne aktiver og forpligtelser indregnes under immaterielle anlægsaktiver og afskrives ikke, men gennemgås minimum én gang årligt for værdiforringelse. Er genindvindingsværdien lavere end den regnskabsmæssige værdi, foretages nedskrivning til genindvindingsværdien.

Koncerninterne transaktioner

AP Pension livsforsikringsaktieselskab leverer administrative ydelser til koncernens virksomheder. Dog forestår AP Pensionsservice A/S koncernens indkøb af it-installationer og er leverandør af it-ydelser til øvrige virksomheder i koncernen.

Alle ydelser leveret mellem AP Pension livsforsikringsaktieselskab og koncerninterne virksomheder afregnes på omkostningsdækkende basis, bortset fra leje af koncernens domicil, der sker på markedsvilkår.

Koncerninterne handler med aktiver, herunder værdipapirer, sker til markedspriser.

Koncerninterne mellemværender forrentes.

Resultatopgørelsen

Omregning af transaktioner i fremmed valuta

Alle balanceposter i fremmed valuta omregnes til danske kroner efter balancedagens valutakurs. Transaktioner i årets løb omregnes til transaktionsdagens valutakurs.

Præmier for egen regning

Præmier for egen regning udgøres af årets forfaldne præmier og indskud med fradrag af de til genforsikringen afgivne præmier.

Arbejdsmarkedsbidrag modregnes ved opgørelsen af præmieindtægten for egen regning.

Investeringsafkast

Indtægter fra associerede virksomheder omfatter afkast fra investeringer, hvori ejerandelen udgør mellem 20 procent og 50 procent, og hvor der således udøves en betydelig men ikke bestemmende indflydelse.

Indtægter af investeringsejendomme omfatter ejendommenes driftsresultat eksklusiv renter og værdireguleringer, som opføres under de dertil bestemte poster.

Renteindtægter og udbytter mv. indeholder renter af obligationer, udlån og tilgodehavender. I

regnskabsposten indgår herudover udbytte fra aktier og investeringsforeningsandele.

Kursreguleringer omfatter såvel realiserede som urealiserede gevinster og tab inkl. valutakursregulering af investeringsaktiver bortset fra tilknyttede virksomheder.

Renteudgifter indeholder renter af lån og anden gæld samt bankindeståender med negativ rente.

Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed indeholder ud over direkte omkostninger i forbindelse med investeringsvirksomheden tillige en andel af de samlede omkostninger, som kan henføres til handel med og administration af investeringsaktiverne.

Pensionsafkastskat (PAL)

Pensionsafkastskat dækker dels individuel PAL, som beregnes af kundernes løbende rentetilskrivning og dels institut PAL, som beregnes af afkast vedrørende det kollektive bonuspotentiale samt tekniske hensættelser.

Forsikringsydelser for egen regning

Forsikringsydelser for egen regning indeholder ud over udbetalinger som følge af en forsikringsbegivenhed udbetalte beløb ved tilbagekøb samt kontant udbetalte bonusbeløb med fradrag af de fra genforsikringen refunderede erstatninger og reguleret for bevægelserne i erstatningshensættelser.

Ændring i livsforsikringshensættelser for egen regning

Ændring i livsforsikringshensættelser omfatter årets ændring i livsforsikringshensættelser for såvel gennemsnitsrenteprodukter (inkl. kollektivt bonuspotentiale) som markedsrenteprodukter for egen regning.

Ændring i fortjenstmargen

Ændring i fortjenstmargen omfatter årets ændring i fortjenstmargen.

Forsikringsmæssige driftsomkostninger for egen regning

Den andel af de forsikringsmæssige driftsomkostninger, der kan henføres til erhvervelse og fornyelse af forsikringsbestanden, opføres under erhvervelsesomkostninger. Samtlige erhvervelsesomkostninger udgiftsføres ved forsikringernes tegning.

Administrationsomkostninger omfatter de periodiserede udgifter, der kan henføres til regnskabsåret herunder afgifter til offentlige myndigheder samt årets afskrivninger på driftsmidler.

Endvidere modregnes provisioner og gevinstandele fra genforsikringsselskaber.

Overført investeringsafkast

Overført investeringsafkast omfatter egenkapitalens andel af investeringsafkastet samt afkast til syge- og ulykkesforsikring.

Forsikringsteknisk resultat af syge- og ulykkesforsikring

I posten indgår det forsikringstekniske resultat af koncernens bestand af syge- og ulykkesforsikringer. Posten er specificeret i en note til årsrapporten på følgende poster:

- **Præmieindtægter for egen regning**

Præmieindtægter for egen regning omfatter årets opkrævede bruttopræmier med fradrag af de til genforsikringen afgivne præmier reguleret for bevægelserne i præmiehensættelserne svarende til en periodisering efter forsikringernes dækningsperiode samt hensættelse til tabsgivende forsikringer. Endvidere indgår andel af risikomargen henførbart til præmiehensættelserne. Præmiehensættelserne er opført særskilt under hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter.

- **Forsikringsteknisk rente**

Den forsikringstekniske rente beregnes på grundlag af årets gennemsnitlige præmiehensættelser opgjort efter regnskabsbekendtgørelsens § 69a og ved anvendelse af de løbetidsafhængige diskonteringsratser, som offentliggøres af Finanstilsynet.

I den forsikringstekniske rente indgår endvidere den del af ændringen i diskonteringen af de forsikringsmæssige hensættelser, der vedrører løbetidsforkortelsen.

Den forsikringstekniske rente reduceres med pensionsafkastskat.

- **Erstatningsudgifter for egen regning**

Erstatningsudgifter for egen regning omfatter årets udbetalte erstatninger, direkte og indirekte omkostninger forbundet med skadebehandlingen med fradrag af de fra genforsikringen refunderede erstatninger, reguleret for bevægelserne i erstatningshensættelser vedrørende syge- og ulykkesforsikringer herunder andel af risikomargen henførbart til erstatningshensættelserne.

Erstatningsudgifterne for egen regning omfatter således kendte og forventede erstatningsudgifter vedrørende regnskabsåret. Endvidere indgår forskellen (afløbsresultatet) mellem de i regnskabsåret udbetalte og hensatte erstatninger vedrørende skader indtruffet i tidligere år og erstatningshensættelserne ved regnskabsårets begyndelse.

Den del af ændringen i erstatningshensættelserne, der vedrører ændring i diskonteringen, er ikke indeholdt i erstatningsudgifterne, men er derimod indregnet i posterne "*Forsikringsteknisk rente*" og "*Investeringsafkast*" vedrørende henholdsvis løbetidsforkortelsen og ændringen i de anvendte diskonteringsratser.

Erstatningshensættelser vedrørende syge- og ulykkesforsikringer ekskl. risikomargen indgår i balancen i en samlet post tillige med erstatningshensættelserne vedrørende livsforsikring.

- **Forsikringsmæssige driftsomkostninger for egen regning**

Posten omfatter den andel af de forsikringsmæssige driftsomkostninger, der kan henføres til erhvervelse, fornyelse og administration af bestanden af syge- og ulykkesforsikringer med fradrag af provisioner og gevinstandele fra genforsikringselskaber.

Administrationsomkostningerne er reduceret med den andel af omkostningerne, som er overført til erstatningsudgifterne.

- **Investeringsafkast**

Under posten opføres den forholdsmæssige andel af investeringsafkastet, der kan henføres til koncernens bestand af syge- og ulykkesforsikringer.

Den andel af investeringsafkastet, der kan henføres til renteafkastet af den forsikringsmæssige drift, overføres til *Forsikringsteknisk rente*.

I investeringsafkastet er indregnet den del af ændringen i diskonteringen af de forsikringsmæssige hensættelser, der vedrører ændringen i de anvendte diskonteringsratser.

Skat

Aktuel skat af årets resultat beregnes med den aktuelle skatteprocent af årets forventede skattepligtige indkomst.

Der beregnes udskudt skat af alle midlertidige forskelle mellem de regnskabsmæssige og de skattemæssige værdier. Ved beregningen anvendes den skattesats, som forventes gældende i det indkomstår, hvor den udskudte skat forventes aktualiseret. Fremførte skattemæssige underskud modregnes i grundlaget for beregning af den udskudte skat.

Foreningen er sambeskattet med de øvrige virksomheder i koncernen, og der foretages fuld fordeling af selskabsskatter inden for sambeskattningen, således at selskabsskatten afregnes virksomhederne imellem. Virksomheder med negativ skattepligtig indkomst modtager således

refusion (indtægt) svarende til skatteværdien af underskuddet, der anvendes af andre virksomheder i sambeskatningen.

Jf. regnskabsbekendtgørelsens § 76 indregnes ikke udskudt skat af den ubeskattede del af sikkerhedsfonde eller ikke-selskabsbeskattet egenkapital erhvervet ved fusioner, hvis ledelsen med baggrund i realiserede resultater og forventninger til kommende år ikke forventer, at der indtræffer en situation, der vil udløse beskatning.

Balancen

Driftsmidler

Driftsmidler, der består af inventar, biler mv. værdiansættes til anskaffelsesværdien med fradrag af akkumulerede afskrivninger.

Afskrivningerne foretages lineært over driftsmidlernes forventede levetid, som udgør 0 til 6 år.

Investeringsejendomme

Investeringsejendomme og investeringsejendomme under udførelse værdiansættes til dagsværdi efter principperne i bekendtgørelsen om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser ved anvendelse af DCF-modellen. Hvis det ikke er muligt at opgøre dagsværdien pålideligt, anvendes kostpris som bedste udtryk herfor.

Dagsværdien opgøres på grundlag af et budgetteret driftsaffkast for de kommende 10 år (inkl. forventninger til tomgang og indekseret huslejeniveau i øvrigt for hver ejendom) samt et forventet normalårs-resultat for perioden efter år 10. Pengestrømmene tilbagediskonteres til en dagsværdi pr. balancedagen baseret på et af ledelsen fastsat inflationskorrigeret afkastkrav. Inflationskorrektionen udgør som hovedregel 2 procent. Endelig tillægges værdien af deposita.

På udvalgte ejendomme har der været eksterne eksperter involveret i værdiansættelsen, og boligejendomme til salg er værdiansat til salgspris pr. kvm.

Kapitalandele i associerede virksomheder

Kapitalandelene værdiansættes efter indre værdis metode, hvilket vil sige, at kapitalandelene er værdiansat til den regnskabsmæssige indre værdi opgjort efter koncernens regnskabsprincipper, og at virksomhedens resultat indgår i moderforeningens resultatopgørelse. Eventuel ikke-nedskrevet goodwill indgår under immaterielle aktiver.

Ved indregning af kapital- og resultatandele tages endvidere hensyn til foreliggende ejerftaler i det omfang, at disse tilsiger en anden reel ka-

pital- og resultatandel end den nominelle kapitalbesiddelse.

Andre finansielle investeringsaktiver

Køb og salg af andre finansielle investeringsaktiver indregnes i balancen på handelsdatoen, og samtidig indregnes en forpligtelse henholdsvis et tilgodehavende svarende til den aftalte pris. Forpligtelsen/tilgodehavendet ophører med indregning på afregningsdatoen.

Børsnoterede finansielle aktiver måles til dagsværdi ud fra lukkekursen på balancedagen. Dagsværdien af udtrukne børsnoterede obligationer måles til nutidsværdien af udtrækningsbeløbet.

Unoterede finansielle aktiver måles til dagsværdi ud fra almindeligt anerkendte værdiansættelsesmetoder.

Dagsværdien af udlån er opgjort ved brug af anerkendte værdiansættelsesmetoder, hvor der særligt tages hensyn til ændringer i kreditrisikoen for de enkelte udlån, den risikofrie rente samt den generelle pris på risiko i markedet.

Oplysning om kurser m.v., der fremkommer efter regnskabsafslutningen, vil alene blive medtaget, såfremt disse er væsentlige for vurderingen af årsregnskabet.

Ægte salgs- og tilbagekøbsforretninger (repoforretninger) behandles som lån mod sikkerhed.

Finansielle forpligtelser modregnes i de finansielle investeringsaktiver i det omfang, der er modregningsret.

Investeringsaktiver omfattet af regnskabsbekendtgørelsens § 56, stk. 4 måles efter første indregning til omvurderet værdi, hvorefter opskrivninger indregnes direkte på egenkapitalen bortset fra opskrivninger, som modsvarer tidligere nedskrivninger. Nedskrivninger indregnes i resultatopgørelsen, medmindre de modsvarer tidligere opskrivninger og dermed indregnes direkte på egenkapitalen.

Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter

Køb og salg af investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter indregnes i balancen på handelsdatoen, og samtidig indregnes en forpligtelse henholdsvis et tilgodehavende svarende til den aftalte pris. Forpligtelsen/tilgodehavendet ophører med indregning på afregningsdatoen. Børsnoterede investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter måles til dagsværdi ud fra lukkekursen på balancedagen. Dagsværdien af udtrukne børsnoterede obligationer måles til nutidsværdien af udtrækningsbeløbet.

Unoterede finansielle aktiver måles til dagsværdi ud fra almindeligt anerkendte værdiansættelsesmetoder.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominel værdi, med fradrag af nedskrivninger til imødegåelse af forventede tab.

Overskudskapital

Overskudskapital omfatter særlige bonushensættelser af type B og er risikovillig kapital stillet til rådighed af de forsikrede. Særlige bonushensættelser er individualiserede og indgår i kapitalgrundlaget på lige fod med egenkapitalen.

AP Loyalitetsbonus

AP Loyalitetsbonus er særlige bonushensættelser af type A og bidrager til kapitalgrundlaget. AP Loyalitetsbonus etableres i udgangspunktet som kollektive hensættelser ved udlodning fra egenkapitalen og frigives efterfølgende løbende til kundernes depoter i form af individuelle særlige bonushensættelser.

Præmiehensættelser

Præmiehensættelserne vedrører syge- og ulykkesforsikringer og opgøres efter den forenkede metode i regnskabsbekendtgørelsens § 69a. Udover hensættelse til den del af præmien, der vedrører risikoperioden, som forløber efter balancedagen, indregnes også skøn over omkostninger til tabsgivende syge- og ulykkesforsikrings forsikringsbegivenheder, som indtræffer efter balancedagen.

Livsforsikringshensættelser

Livsforsikringshensættelserne opdeles i gennemsnitsrenteprodukter og markedsrenteprodukter.

Livsforsikringshensættelserne opgøres i overensstemmelse med regler anmeldt til Finanstilsynet og opdeles i garanterede ydelser, individuelle bonuspotentialer og kollektive bonuspotentialer. For forsikringer i forsikringsklasse I tegnet uden ret til bonus består livsforsikringshensættelsen udelukkende af de garanterede ydelser. For forsikringer i forsikringsklasse III består livsforsikringshensættelsen af garanterede ydelser (risikomargen) og individuelle bonuspotentialer.

Livsforsikringshensættelser før udskillelse af fortjenstmargen opgøres for hver kontrakt på baggrund af det aktuelle renteniveau. Der anvendes en rentekurve, der ikke afviger væsentligt fra rentekurven med volatilitetsjustering offentliggjort af EIOPA. I rentestrukturen indregnes en reduktion som følge af pensionsafkastskat.

I livsforsikringshensættelserne er indregnet en risikomargen, som er det beløb, koncernen for-

venteligt vil skulle betale en anden forsikringsvirksomhed for, at denne vil overtage risikoen for, at omkostningerne ved at afvikle virksomhedens bestand af forsikringer afviger fra den opgjorte nutidsværdi af de forventede betalingsstrømme.

Risikomargen opgøres for koncernen som helhed ud fra reglerne i Solvens II og fordeles ud på de enkelte grupper forholdsmæssigt efter deres bidrag til opgørelsen.

Ved opgørelsen af livsforsikringshensættelserne anvendes forudsætninger om den forventede fremtidige dødelighed og invaliditetshyppighed. Derudover anvendes forudsætninger om sandsynligheden for overgangen til fripolice og sandsynligheden for genkøb. Forudsætningerne er fastsat på baggrund af erfaringer fra bestandene i AP Pension og anmeldt til Finanstilsynet.

• **Garanterede ydelser**

Garanterede ydelser for garanterede produkter udgør nutidsværdien af bedste skøn af de forventede garanterede betalingsstrømme, dvs. nutidsværdien af sandsynlighedsvægtede betalinger fordelt på ydelser, præmier og omkostninger til administration. Endvidere indgår risikomargen.

Undtaget herfra er hensættelser, der ikke er baseret på "pr. police" hensættelser, såsom gruppelev, IBNR og RBNS hensættelser. Disse opgøres uændret og indregnes ligeledes under garanterede ydelser.

Garanterede ydelser for ugaranterede produkter består alene af risikomargen.

• **Individuelle bonuspotentialer**

Det individuelle bonuspotentiale er den del af værdien af forsikringstagernes bonusret, som er indeholdt i summen af de retrospektive hensættelser og den akkumulerede værdiregulering.

• **Kollektivt bonuspotentiale**

Kollektivt bonuspotentiale er den del af forsikringstagernes bonusret, som ikke er fordelt til de enkelte.

Akkumuleret værdiregulering

Akkumuleret værdiregulering udtrykker forskellen mellem de forsikringsmæssige hensættelser opgjort til markedsværdi fratrukket kollektivt bonuspotentiale og de retrospektive hensættelser.

En positiv akkumuleret værdiregulering fremkommer, når rente -, risiko - og omkostningsparametre, der indgår i opgørelsen af de garanterede ydelser, er styrket i forhold til de tilsvarende parametre i koncernens tegningsgrundlag. Herudover påvirkes den akkumulerede værdire-

gulering, hvis en andel af fortjenstmargen er udskilt af kollektivt bonuspotentiale, eller hvis en andel af risikomargen dækkes af kapitalgrundlaget.

Akkumuleret værdiregulering reduceres i det omfang, en gruppe finansierer præmiehensættelser tilhørende syge- og ulykkesforsikringer ved hjælp af fortjenstmargen.

Negativ akkumuleret værdiregulering kan opstå, hvis værdien af de forsikrede depoter i regnskabet er reduceret som følge af, at koncernen har indført kursværn, eller pga. førnævnte finansiering af præmiehensættelser.

Fortjenstmargen på livsforsikringer og investeringskontrakter

Fortjenstmargen angiver nutidsværdien af koncernens endnu ikke indtjente fortjeneste på kontrakterne, som forventes indregnet i resultatopgørelsen med tiden.

De fremtidige betalinger fra forsikringstagerne består af fortjenstmargen og risikomargen. For rentegrupper under kontribution beregnes de fremtidige betalinger ud fra rentemarginaler, der tager udgangspunkt i den anvendte risikoforrentningsssats korrigeret for sandsynligheden for tab, der skal dækkes af basiskapitalgrundlaget. De fremtidige betalinger fra forsikringstagerne opgøres for ugaranterede produkter ved en fremskrivning af resultatopgørelse og balance.

Risikomargen fastsættes ud fra en tilbagediskontering af fremtidige solvenskapitalkrav, og fortjenstmargen udgør derefter de fremtidige betalinger fra forsikringstagerne fratrukket risikomargen. Fortjenstmargen kan dog ikke være negativ.

Fortjenstmargen udskilles først af individuelle bonuspotentialer og dernæst af kollektive bonuspotentialer.

Kontrakter, hvortil der også er knyttet tabsgivende syge- og ulykkesforsikringer, kan i givet omfang finansiere den tilhørende præmiehensættelse i syge- og ulykkesforretningen ved hjælp af egen fortjenstmargen, som derved reduceres.

Erstatningshensættelser

Erstatningshensættelserne opgøres for aktuelle som nutidsværdien af bedste skøn af de forventede garanterede betalingsstrømme tillagt beløb hensat til betaling af indtrufne men ikke anmeldte skader samt kendte men endnu ikke afviklede skader. Nutidsværdien af bedste skøn af de forventede garanterede betalingsstrømme udgør nutidsværdien af de sandsynlighedsvægtede betalinger fordelt på ydelser og omkostninger.

Erstatningshensættelserne vedrørende syge- og ulykkesforsikring diskonteres med en rentekurve, der ikke afviger væsentligt fra rentekurven med volatilitetsjustering offentliggjort af EIOPA.

For ulykkesforsikringer omfatter erstatningshensættelserne beløb hensat til dækning af kendte, men endnu ikke afviklede erstatninger samt beløb til dækning af indtrufne men endnu ikke anmeldte skader. I erstatningshensættelserne er indeholdt et beløb til fremtidige administrationsomkostninger i forbindelse med afvikling af erstatningsforpligtelsen.

Risikomargen på skadesforsikringskontrakter

Risikomargen er det beløb, koncernen forventeligt vil skulle betale en anden forsikringsvirksomhed for at denne vil overtage risikoen for, at omkostningerne ved at afvikle virksomhedens bestand af forsikringer afviger fra den opgjorte nutidsværdi af de forventede betalingsstrømme.

Risikomargen opgøres for koncernen som helhed ud fra reglerne i Solvens II og fordeles ud på de enkelte grupper herunder skadesforsikringskontrakterne forholdsmæssigt efter deres bidrag til opgørelsen.

Hensatte forpligtelser

Andre hensatte forpligtelser omfatter forventede omkostninger til tabsgivende kontrakter.

Andre hensatte forpligtelser indregnes og måles som det bedste skøn over de omkostninger, der er nødvendige for på balancedagen at afvikle forpligtelserne. Hensatte forpligtelser måles til tilbagediskonteret værdi, hvis diskonteringseffekten er betydelig og kan opgøres pålideligt.

Gæld til kreditinstitutter

Posten indeholder bankgæld, gæld vedrørende køb af investeringsaktiver med valør efter balancedagen samt kontant modtaget collateral vedrørende finansielle derivater.

Gæld

Gæld, der ikke vedrører investeringsejendomme, indregnes til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominel værdi.

Periodeafgrænsningsposter

Andre periodeafgrænsningsposter under aktiver indeholder udbetalte forsikringsydelser og omkostninger, der vedrører efterfølgende år.

Under passiver er opført indbetalte præmier og terminsydelser, der er forfaldne i efterfølgende år samt forudbetalte huslejer og huslejedeposita.

Periodeafgrænsningsposter måles til kostpris.

Årsregnskab for Foreningen AP Pension f.m.b.a.

Resultatopgørelse og totalindkomstopgørelse

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		2017	2016
1	Indtægter fra tilknyttede virksomheder	-255.957	-31.408
	Renteindtægt fra tilknyttede virksomheder	0	0
	Indtægter af investeringsaktiver	-255.957	-31.408
	Administrationsomkostninger	-1.598	-2.035
	RESULTAT FØR SKAT	-257.555	-33.443
2	Skat	353	434
	PERIODENS RESULTAT	-257.202	-33.009
	Til disposition:		
	Årets resultat	-257.202	-33.009
	I alt	-257.202	-33.009
	Foreslås anvendt således:		
	Overført til overført overskud eller underskud	-257.202	-33.009
	I alt	-257.202	-33.009
	Årets resultat	-257.202	-33.009
	Anden totalindkomst i alt	0	0
	ÅRETS TOTALINDKOMST	-257.202	-33.009

Balance pr. 31. december**AKTIVER**

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		31.12.2017	31.12.2016
1	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	3.087.930	3.345.887
	INVESTERINGSAKTIVER, I ALT	3.087.930	3.345.887
	Tilgodehavender hos tilknyttede virksomheder	1.405	330
	Udskudt skatteaktiv	0	655
	Koncernintern selskabsskat	353	0
	TILGODEHAVENDER, I ALT	1.758	985
	AKTIVER, I ALT	3.089.688	3.346.872

PASSIVER

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.		31.12.2017	31.12.2016
3	Grundkapital	500.964	500.964
	Overført overskud eller underskud	2.588.681	2.845.883
	EGENKAPITAL, I ALT	3.089.645	3.346.847
	Anden gæld	43	25
	GÆLD, I ALT	43	25
	PASSIVER, I ALT	3.089.688	3.346.872

4 Eventualforpligtelser

5 Risikoplysninger

Egenkapitaloppgørelse

Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.

Egenkapitaloppgørelse 2017			
	Grund- kapital	Overført overskud eller underskud	Egenkapital i alt
Egenkapital 01.01.2017	500.964	2.845.883	3.346.847
Egenkapital 01.01.2017	500.964	2.845.883	3.346.847
Årets resultat		-257.202	-257.202
Anden totalindkomst	0	0	0
Egenkapital 31.12.2017	500.964	2.588.681	3.089.645

Egenkapitaloppgørelse 2016			
	Grund- kapital	Overført overskud eller underskud	Egenkapital i alt
Egenkapital 01.01.2016	500.964	2.954.148	3.455.112
Ændring af regnskabspraksis		-75.256	-75.256
Årets resultat		-33.009	-33.009
Anden totalindkomst	0	0	0
Egenkapital 31.12.2016	500.964	2.845.883	3.346.847

Noter

Note		2017	2016		
Note Alle beløb er anført i hele 1.000 kr.					
1	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder				
	Bogført værdi primo	3.345.887	3.378.295		
	Årets opskrivninger	-255.957	-31.408		
	Udbetalt udbytte	-2.000	-1.000		
	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	3.087.930	3.345.887		
	Heraf foreslået udbytte	2.000	2.000		
Supplerende oplysninger vedrørende kapitalandele i tilknyttede virksomheder (seneste regnskabsoplysninger):					
	<u>Navn</u>	<u>Hjemsted</u>	<u>Ejerandel</u>	Resultat 2017	Egenkapital 31.12.2017
	AP Pension livsforsikringsaktieselskab	København	100%	-255.957	3.087.930
				-255.957	3.087.930
2	Skat				
	Beregnet skat af årets indkomst			353	0
	Regulering aktuel/udskudt skat tidligere år			-655	-14
	Årets forskydning i udskudt skat			655	448
	Skat			353	434
3	Kapitalgrundlag				
	Egenkapital			3.089.645	3.346.847
	Ansvarlig lånekapital (maksimeret til 50% af solvenskapitalkrav)			554.589	90.000
	Fortjenstmargen i solvensbalancen			1.030.274	1.583.231
	Ændret værdiansættelse af immaterielle anlægsaktiver i solvensbalancen			-245.546	-172.055
	Ændrede indregningsprincipper for udskudt skat i solvensbalancen			-239.786	-239.786
	Kapitalgrundlag			4.189.176	4.608.237
Reguleringerne fra egenkapital til kapitalgrundlag er identiske med AP Pension livsforsikringsaktieselskab.					
4	Eventualforpligtelser				
Foreningen er fællesregistreret med de øvrige virksomheder i AP-koncernen. Som følge heraf hæfter foreningen solidarisk for det samlede afgiftstilsvaret med de øvrige virksomheder under fællesregistreringen.					
Selskabet hæfter ubegrænset og solidarisk for selskabsskat i andre sambeskattede selskaber i sambeskatningskredsen.					
5	Risikooplysninger				
Risikooplysninger fremgår af ledelsesberetningen på side 10 i afsnittet "Risikostyring og solvenskapitalkrav" og på side 11 i afsnittene "Finansielle risici" og "Forsikringsrisici".					